

Cserhátszentiván 2010

A Cserhátszentivániak II. Világtalálkozója
2010. június 26-án,
a falu névadójának szentelt templom török
hódoltság utáni újraépítésének
251-ik évfordulóján

Írta és szerkesztette
Dr. Szalay Ferenc
Murányi Gyula, Balás Kristóf, Horváth Dóra és mások

Az angyalkerti táborozók munkáiból az Cserhátszentiványiak I Világtaglalakozója „Két kezünk munkája” elnevezésű kiállításán

Előszó

A 2009. június 27-én lezajlott Cserhátszentivániaiak I. Világtalálkozója szívet melengetően sikeres volt. A faluból, az ország és a nagyvilág különböző részeiből több mint 360-an vettünk részt.

A világtalálkozóról Murányi Gyula (Gyuszi), az ötletadó, és fő szervező, kitűnő összefoglaló beszámolót tett közzé elektronikus úton a www.cserhatszentivan.com honlapon.

A találkozó alkalmából készült igényes kiadvány, a sárga füzet, amit minden résztvevő megkapott, igen közkedvelt volt, és ma is az. Számosan kértek és kérnek családtagjaik, ismerőseik részére további példányokat. Úgy látszik, hogy a modern, elektronikus korban is helye van Guttenberg találmányának.

Köszönet mindazoknak, akik írásaikkal, fényképekkel, adatközlésükkel, vagy más módon hozzájárultak ahhoz, hogy ez a mostani könyv megszülethetett.

Reményeink szerint egy sorozat indul útjára a találkozó alkalmából megjelenő kiadványokkal. Persze jól tudom, hogy a sorozatoknak egy idő után vége szakad, ám jó könyvek hivatásukat akkor is betöltik.

Ez a kiadvány talán hozzájárul ahhoz, hogy a továbbiakban is mindenki, külön kérés nélkül, közkinccsé tegye mindazt, amit megőrizni érdemesnek tart a szűkebb és tágabb értelemben vett család, a közösség számára.

Eszünkbe juthat a latin mondás, „Verba volant, scripta manent”, azaz a szó elrepül, az írás megmarad.

Cserhátszentiván, 2010. június 1-én

Dr. Szalay Ferenc
szerkesztő

Tartalomjegyzék

Oldal

Előszó	1
Hívogató.....	4
Dr. Beer Miklós váci püspök köszöntő levele.....	5
A II. Világtalálkozó programja.....	7
Beszámoló az I. Világtalálkozóról	8
Cserhátszentivániai Emlékkönyve	13
Képek az I. Világtalálkozóról	14
Két kezünk munkája kiállítás 2009.....	40
Cserhátszentiván történelméből	
A kúriális község szabályrendeleteiről 1734-1817.....	49
200 éves a fészület a temetőben.....	55
Kézművesek, iparosok, vállalkozók Szentiványban.....	57
Kereskedések az 1930-as '40-es években.....	59
Emlékezés a vészkorszakban elhurcolt családokra.....	60
Képek a falu régi életéről.....	63
A Szentiváni Szövetség, a Charta.....	70
Új körjegyzőség 2010-től.....	75
A Szent István Egyetem együttműködési megállapodása nógrádi falvakkal, közöttük Cserhátszentivánnal.....	76
Cserhátszentivániaiak	
Jeles Cserhátszentivániaiak.....	81
Balás Benedek.....	82

Balás Kristóf.....	89
Fekete Lászlóné Balás Mária.....	93
Dr. Forrási Ottokár.....	94
Dr. Kenderfi Miklós.....	96
Dr. Kovách György.....	102
Lord Martyn.....	104
Dr. Nagyné Kasza Gabriella.....	106
Sándorné Kasza Katalin.....	107
Sirakyak nemzetsége.....	109
Szabó Gy. Sándor.....	119
Vállalkozók és vállalkozások.....	125
Abc szerinti lista	126
Angyalkert.....	128
Bakay József.....	135
Mozaik Vegyesbolt.....	136
Szuha Kft.....	137
Royal Match Kft.....	138
Néprajzi gyűjtemény.....	141
Árvíz 2010-ben.....	144
Felújításra szorul a templomlépcső.....	152
Köszönetnyilvánítás és meghívó.....	153
Jegyzet és impresszum.....	155

Hívogató a Cserhátszentivániak II.Világtalálkozójára

„Pax et fides” és június 26!

Szentivány számomra a Béke és Hit/Hűség szigete. Szeretném, ha ezt minél többen éreznék, élveznék, segítenék.

Nagy öröm, hogy a múlt évben több mint 364-en jöttünk össze. Lehet, hogy már az idén, lehet, hogy csak évek múlva sokkal kevesebben leszünk. De mindaddig, minden évben, június utolsó szombatján megtartjuk ezt a szeretet-ünnepet, amíg rajtam kívül legalább egy „csillogó szemű” megjelenik.

Köszönjük és kérjük a szorgalmas készülődést (sütés-főzés, takarítás, hurcolkodás, anyagi áldozat, stb.), de még jobban várom az őszinte „Hogy vagy?”, „... és Te ki vagy?”, „Emlékszel?” kérdéseket, az egyre részletesebb emlékezéseket, az őszinte vendégszeretetet.

Tudod-e, hogy 200 éves a temető bejáratánál lévő feszület? Tudod-e, hogy már nem csak 2 iskoláskorú gyermek lakik a faluban? Tudod-e, hogy ...? Gyere el szeretteiddel és beszéljessünk!

Valahonnan másoltam:

„Ha egy tájra igaz, hát a Cserhátra igen, hogy lélekkel telt, meleg, felemelő, emberbarát – a szó legszebb értelmében. Ezt a vidéket járva – megmártózva a történelem, a természet, az emberi munka és a táj szépséges harmóniájában – az ember tényleg jobbá válik”.
„Annyi mindent kéne még elmondanom...”

Anno Domini 2010, piros Pünkösd napján, a cserhádi Szentiványon.

Murányi Gyuszi

Murányi-Marsalkó-Siraky-Gyürky-Fábián-Noskó-Lehotzky-Balás...
rokon/barát/meghívó

Beer Miklós váci püspök köszöntő levele

Sok szeretettel köszöntelek benneteket a II. Világtalálkozótokon!

Sajnálom, hogy ebben az évben is csak lélekben lehetek köztetek, mivel egyházmegyénk is ezen a napon tartja VI. Egyházmegyei Találkozóját a galgamenti Galgahévízen. Biztos vagyok benne, hogy e két találkozó résztvevői, ha fizikailag nem, de lélekben együtt lesznek.

Ismét köszöntöm azokat, akik itt születtek, itt élnek, napi munkájukkal, szorgos kezeikkel azon fáradoznak, hogy szépüljön, épüljön és megmaradjon e település utódaiknak, az innen elszármazottaknak. Örömmel nézegettem az első találkozóról készült felvételeket, mennyi szorgos kéz időt és fáradságot nem kímélve készült pl. a kézimunka kiállításra, szervezte, összehangolta a közösség együttlétét, gondja volt arra, hogy a lelki táplálékon kívül a testnek is megadja azt, ami megilleti őt.

Teszik ezt azért, mert szeretetük, a szülőfaluhoz való ragaszkodásuk jelzés értékű „itt a helyünk, mindig hazavárunk”, itt élünk s halnunk kell.

Köszönöm nektek, hogy ismét hazajöttetek, az emlékekből élve már arra vártatok, hogy milyen lesz a viszontlátás.

Szívetek megtelt melegséggel, mikor megérkeztetek e festői szépségű szülőfalutokba, megpillantottátok a templom kicsi tornyát, a takaros házakat, a szépen megművelt kerteket, a kapuban álló földieket.

Kívánom nektek, hogy gazdag élményekben legyen részetek, melyeket osszatok meg barátaitokkal, ismerőseitekkel, vigyék ennek a kis közösségnek hírét a világba.

Teljes szívemből kívánom nektek és kérem tőletek, hogy bármerre éltek, bármerre is sodor az élet, mindig emlékezzetek szülőfalutokra, gyökereitekre.

Lélekben köztetek vagyok, szeretettel kérlek benneteket legyetek világító lámpásai embertársaitoknak.

Főpásztori áldásomat küldöm:

Beer Miklós váci megyéspüspök

Az I. Világtalálkozó résztvevői szentmisén a cserhátszentiváni templomban 2009. június 27-én.

A felvételt ifj. Szabó Sándor készítette a karzatról

A II. Világtalálkozó programja

08.00 órától Érkezés és regisztráció a kultúrházban
Fogadás pogácsával, üdítő italokkal, a kiállítás megtekintése

10.00 Szentmise a templomban

11.00 Gyalog séta a temetődombra

Történelmi visszatekintés – Balás Kristóf beszéde

Az emléktábla megkoszorúzása

A 200 éves műemlék feszületnél emlékezés

Az emlékfák megöntözése

Áhítat és énekek az evangélikus síroknál

Séta az izraelita temetőbe, ott megemlékezés

12.15. A Hősök Emlékművének megkoszorúzása

12.30-tól Ebéd. Balás húsból sertéspörkölt Noskó módra, résztvevők által hozott sütemények, italok.

14.00-tól Program a Kultúrházban

Cserhátszentivániaiak megszólalása

Emlékezések

Történetek

Hogyan lettem cserhátszentiváni?

A kiállítás képeinek megtekintése

A Kalász testvérek kibővített zenekarának muzsikája

16.00-18.30 Néprajzi gyűjtemény megtekintése a Sziget közben

18.00-22.00 óra között táncház

22.00 órától bál

Folyamatos program: Családi találkozások, séta a faluban és környékén, bejegyzés az Emlékkönyvbe.

Cserhátszentivániai I. Világtalálkozója

2009. június 27., szombat

Beszámoló féle

Szeretettel hívtunk és vártunk mindenkit (elszármazottat, helyben lakót, a faluban pihenést keresőt, hozzátartozót, ...) évtizedes találkozások, beszélgetések pótlására, új barátságok kötésére, együtt és otthon lenni. Önkéntes segítők sokaságának munkájával készültünk.

Reggel 8 óra. Gyülekezés, a (pálinkás, pogácsás) regisztráció (több mint 350 fő!) a Kultúrháznál történt. A nyakba akasztható névmutatók (hozd el minden évben!) segítették az ismerős arcok beazonosítását. Az ajándékként kapott kiadvány a múlt felidézését, az asszonyok mónárkalács ajándéka az édesanyák sült finomságokat idézte. A Gyürky leszármazott Kalász fivérek, és barátjuk zenés hívogatója színesítette a gyülekezést, a templomhoz vonulást.

10.00 órakor a **Szentmise** az 1942-ben önerőből épült Kisboldogasszony templomban dr. Beer Miklós váci püspök atya köszöntő levelének felolvasásával kezdődött. Dr. Hornyák Imre és dr. Szegedi László atya együttmisézése (koncelebrálása) közben a szokásos (alsótoldi rokonokkal megerősített) népénekklés történt. Az énekekbe történő bekapcsolódást a kiosztott szöveglapok is segítették. A hetvenes évek elején megszokott, igényes, őszinte, és sokakat talán meghökkentő, de optimista prédikációt, Isten üzenetét a 75 éves László atya fiatalos lendülettel közvetítette.

11.15. A tervezett ünnepi program a zsúfolásig megtelt **kultúrházban** Gyürky Mária és Benkóné Turcsányi Ildikó (pedagógusok) vezetésével, a már említett zenészek felemelő zenéjével színesítve folytatódott. „Nem tudhatom másnak e tájék mit

jelent, nekem szülőhazám ...” hangzott fel Grán Tamás előadásában Radnóti torokszorító, helyettünk is írt vallomása.

Bakallár József festőművész, és az építészből festővé vált Tarcsányi Ottília megható/meghatódott emlékezéseit és bemutatott alkotásait lelkes taps fogadta.

Gyöngyössy Katalin színművésznő gyerekkori háborús-szentiváni emlékeit élte újra és Reményik Sándor aktuális soraival (Ne hagyjátok a templomot, a templomot, az iskolát ...) ajándékozott meg bennünket.

Noskó Ernő futballista olimpiai bajnok sportélménye, Szilassy Béla jégkorongozó beszámolója, és fia, a szintén jégkorongozó Zoli sportfelszerelés-bemutatója vidámította a tömeget.

Noskó Sándor, volt polgármester, a falu címerének és zászlajának történetét ismertette. Jozipovics György polgármester a falu lehetőségei kapcsán szólt hozzánk.

Szabó Gyuszi a néhai Szabó István és Murányi Miklós atyák emlékét idézte fel.

Sándor Istvánné Éva tanító néni meghatóan kedvesen beszélt szentiványi kollégáiról, igényes szüleinkről, a tudásszomjas falusi gyerekekről.

Az új-szentiványiak közül Littai Zsolt táboroztató és Kenderfi Miklós egyetemi oktató szentiványszeretetére érezhettünk rá.

Balás Bence a 300 példányban elfogyott szentivány-póló tervezése kapcsán szólt kötődéséről. Édesapja, Balás Benedek hős-őseink tisztelete kapcsán lelkesített bennünket, s koszorúzta meg az emlékműveket.

A terem virágdíszítését Littai Zsolt és Andrea szponzorálták és végezték.

Az **ebédet** (102 kg sertéshúsból és egy birkából) készítő asszonyokat az eső sem tudta megzavarni. Utóbbi miatt közmunkában étteremmé változtattuk a kultúrházat, aminek berendezését Csóré István polgármester helyettes falugondnok szervezte meg, s ott fogyasztottuk a főzött ételeket és a lagzis bőséget és ízeket idéző süteményeket. Közben Juhász István és karácsondi barátai népi

énekekkel és bajor tánccal, a Forró-Hütler-Csanádi család igényes ének-zene-tánc összeállítással örvendeztetett meg bennünket.

Láttad a **Két kezünk munkája** c. kiállítást a volt tejcsarnokban? Idősek és fiatalok, helybéliek, visszajárók és falunk új szerelmesei, lányok és asszonyok tárták elénk csodálatos új, vagy több évtizedes értékes és érdekes kézimunkáit, de Sándor Jóska bácsi hajója is nagy tetszést aratott. Remélhetőleg később ismételnék és akkor többen és alaposabban megtekinthetjük ezeket a rejtett értékeket. *(Lásd még a fényképes beszámolót a 40. oldalon).*

Kiállítás a „Kultúrban”

Bakallár József, Tarcsányi Ottília, Babiák József, Csíkány Ferenc és Mezősi Sándor festményei.

Jozipovics György grafikája és tanulmánya, ifj. Balás Benedek grafikusművész alkotásai, Sramkó Gábor természetfotói, Bocsor Ilci nagyszerű szentivány fotói. Dr. Szalay Ferenc a korábbi falunapon készült fényképekből és a felújításra szoruló templomlépcsőről készült felvételeiből mutatott be válogatást.

Több, a honlapról is ismert, a szentiványiakat ábrázoló kinagyított és kinyomtatott felvétel, a Szilassy és Siraky család címere, egy Bercsényi obsitos levél, stb., mind színesítették és gazdagították a kiállítást.

Horváth Dóra **Néprajzi gyűjteménye** is megtekinthető volt a Szigetben. Egyeztetés után máskor is érdemes felkeresni.

16.00 órakor indultak a résztvevők Bercsényi Kinga lovasfaluzászlós felvezetésével a **temetőbe**, a 250 éve újjáépült és felszentelt, a falu névadójának, keresztelő Szent Jánosnak a tiszteletére emelt régi templom megmaradt tornyához.

Balás Kristóf tanár úr, „családja és a falu megszállott kutatója úgy adta elő a település történelmét, mint hajdan nagyon sok ember az egyszeregyet”.

Ezt követte az emléktábla leleplezése, amit az eszmei szerző dr. Szalay Ferenc és a kivitelező Kasza Kálmán közösen végeztek, majd Feri bácsi 3 emlékfát ültetett.

Thuránszky István béri evangélikus lelkész szolgálata lelki élményt nyújt(hat)ott. Az ünneplők, a lelkész úr, s az őt elkísérő bokri és kutasói hívek felekezetifüggetlen együtténeklése és imádkozása összekötötte az élőket és holtakat, az egy Istenben hívőket.

19.00 óra után **Bál** a Kultúrházban

Sokan várták a Tombola húzását, ahol a felajánlott ajándékok (ital, kerámia, mónárlaska, a „kis”-Szilassy kupagyőzelemnél használt hokibotja, s a fődíj, Tarcsányi Ottília Szentiványt ábrázoló festmény) – nyertese Sándor Gyuszi - szereztek örömet.

A kitelepült „Setyo-művek” italai, a kozárdi zene sokakat jó kedvre, táncra, további beszélgetésekre serkentett.

A bál alatt már megkezdődtek a következő találkozó előkészületei ...

Szervezői összegzés

Úgy indult, hogy a II. Noskó-Marsalkó találkozó lesz. Az igények nőttek: hívjunk meg mindenkit egy találkozási lehetőségre. Érezzük újra/végre otthon magunkat. Kezdetben nem volt egy fillérünk sem, sőt senkitől semmit sem kértünk. Aztán néhányan szentiványinak érezték magukat, s aktivitásuk másokat is magával ragadott. Köszönöm.

A rengeteg önkéntes munkában (takarítás, szállítás, sütés, főzés, szervezés, filmezés...) szinte mindenki (több gyermek is!) részt vett. Értéke csak szeretetben mérhető. Úgy érzem jó csapatot alkottunk. Isten fizesse meg Mindenkinék.

Az adományok (birka, méz, hal, pálinka, kenyér, sütemények, emléktábla, emlékfák, emléktoll, kiadvány, virág, installáció, pénz, ...) összértéke több mint 1 millió forint. Ebből 574.000 Ft volt az általam kezelt készpénz. (60%-át 13 fő nekem juttatta el, 40%-át a kultúrházi adománydobozba tették. Utóbbi a pólók és kerámiák önköltségét sem fedezte, de tanultam belőle).

S mivel nekem rengetegen mondtak, mondanak/írnak személyes köszönetet, szeretném ezt minden segítőnek tolmácsolni.

„Szentiványi az, aki annak érzi magát” – gondoltam egy éve.
„Szentiványi az, aki annak érzi magát, s a maga módján tesz is érte” – mondom most. S a „tesz”-ben benne foglaltatik minden eddig meg nem említett aktivitáson túl a hírterjesztés, vendéglátás, eljövétel, ima, régi fénykép és emléktárgyküldés is.

Köszönet mindazoknak, akik eljöttek, akik közreműködtek.

Hálás szeretettel említem meg Szalay professzor úr lelkesedését, javaslatait és azok megvalósítását, különösen a csodálatos, 500 példányban megjelent, 56 oldalas kiadvány elkészítését, szponzorálását, és az óta is tartó fáradhatatlanságát.

Egyik unokabátyám szerint: „... él még jó néhány ember, akik szívéből nem vették ki az egymás iránti megbecsülés és szeretet, sőt, egyre erősödik, kiteljesedik.” Ha ez igaz, már pedig Alsótoldtól Bonnig biztosan ezért tudtunk együtt lenni, akkor:

2010. június 26-án, szombaton találko(z)unk !

Murányi Gyuszi

Murányi Gyuszi (jobbra) és Szalay Ferenc megbeszéli az aktuális tennivalót

Cserhátszentivániai Emlékkönyve

Az I. Világtalálkozó alkalmából emlékkönyvet készítettünk, amibe a résztvevők közül többen írtak rövidebb-hosszabb bejegyzést. Ezekből elismerés, köszönet, dicséret, visszaemlékezések és a jövőre vonatkozó javaslatok is olvashatók. Összesen 28 név azonosítható.

Külön is megemlítjük Patricia és Petr Lord angol nyelvű bejegyzését, akik Angus nevű unokájukat jövőn meglátogatni vettek részt a találkozón.

Saturday 27th June 2009.

A visit to Cserhátszentiván to see our new grandson Angus (pardon Eszter and Martin Lord coincided with the 250th anniversary of the raising of the church. Though the day was not blessed with the best of weather the goodwill and spontaneity of the local people ensured a memorable day. Both my wife Patricia and I love coming to CSI (as we call it) as it is still a community with its roots in family tradition. The village still retains a spirit which across most of Europe has been lost. Long may this spirit endure.

With all good wishes for the future - Patricia and Petr
Lord

2009. Június 27., szombat

Látogatásunk Cserhátszentivánra, hogy lássuk Angus unokánkat (Eszter és Martin Lord gyermekét), egybeesett a templom építésének 250. évfordulójával. Bár a nap nem volt megáldva a legjobb időjárással, a helyi emberek jó szándéka és spontaneitása emlékezetessé tette ezt a napot. Mind a ketten, feleségem Patrícia és én, szeretünk CSI-re jönni (ahogy mi nevezzük), mivel ez még mindig egy közösség, amelynek gyökerei a családi hagyományban vannak. A falu még mindig őrzi azt a lelket, ami Európa legnagyobb részén már elveszett. Maradjon fenn sokáig ez a szellem.

Minden jót kívánva a jövőre

Patricia és Petr

Lord

Képek az I. Világtalálkozóról

Szentmise a Kisboldogasszony templomban. A concelebrációs misét bemutatta dr. Szabó László, a falu régi papja, és dr. Hornyák Imre, a jelenlegi plébános

A fenti felvételek a templom karzatáról készültek az olvasmány és a szentlecke felolvasása idején. A lenti képen dr. Szabó László prédikációja, amelyben utalt a hívők felelősségére, a romlott világ múlandóságára, és optimizmust sugallt.

Fent: Úrfelmutatás. Dr.Szabó László és dr Hornyák Imre
Lent: Áldozás

Találkozások, beszélgetések a mise után a felújításra szoruló templomlépcsőn

A szentmise után

A Kultúrházban a visszaemlékezéseket hallgatjuk

Fent: Bakallár József festőművész

Lent: Gyöngyössy Katalin színművész visszaemlékezéseit hallgatjuk

Fent: Sportolók az első sorban, a háttérben a kiállítás képei
Lent: Noskó Ernő futballista olimpiai bajnok az aranyéremmel

Fent balra: ifj Balás Benedek grafikus, fent jobbra: Szilassy Zolán válogatott jégheki játékos. Lent: ifj. Szilassy Zoltán bemutatja hoki szerelését. A hoki botját ajándékba, este a tombolán kisorsolták

A hallgatóság és Szilassy anyuka

Fent balra: Littai Zsolt, Jobbra: Tarcsányi Ottília festőművész
Lent a bal sorban hátrafelé: Jozipovics György polgármester, Szalay Ferenc, de
Châtel Andrea, de Châtel Rudolf, mellette felesége Gyöngyössy Katalin

*Fent balra: Szabó Gy Sándor, jobbra: Kenderfi Miklós
Lent: Sándor Istvánné, Gyürky Mária és a Kalász testvérek zenekara*

A terem zsúfolásig megtelt

Készül az ebéd a bográcsokban; azután jött az eső

Kezdődik az ebéd. A süteményeket az asszonyok hozták. A fenti kép jobb alsó sarkában Csernus József. A lenti képen, jobb oldalon Kovácsné Zorkóczy Janka

Ízlett az egyszerű ebéd és a sütemények

Fent: Bal oldalon Lord Martyn fényképezőgéppel. *Lent:* Ebéd közben is volt műsor, néptánc, sanzón, akrobatikus szertorna

Fent: Lovas felvezetéssel elindul a menet a temetődombra. A faluzászlót Bercsényi Kinga viszi. *Lent:* Már közel a temetőhöz ragyogó napsütésben. Háttérben balra a Bézma, a templom mögött a Kangyikó, mögötte és jobbra a Középhegy.

Érkezés a temetődombra lóháton, gyalog vagy autón

Fent: Balás Kristóf történelmi összefoglalót mond a régi templom tornyánál. *Lent:* Kasza Kálmán és dr. Szalay Ferenc leleplezik az emléktáblát

Fent: Az egyik emlékfa elültetése. Dr. Szalay Ferenc és Fekete Sándor. Lent középen: A legidősebb résztvevő, Szabó Gyula (született 1922-ben) nyugdíjas kőműves mester és kántor

Fent: Készülődés az evangélikus istentiszteletre

Lent: Thuránszky István evangélikus lelkész Bérről, hívei körében, akik Bokorról és Kutasóról jöttek

A résztvevők egy-egy csoportja

*Fent: Murányi Gyuszi, tőle jobbra Dr.Rosivall László, balra Balás Benedek
Lent elöl: Dr. Forrási Ottokárné, Dr. de Châtel Rudol és felesége Gyöngyössy
Katalin*

Fent: Murányi Gyuszi régi történetet mesél. Bal szélén Balás Jenő, aki a világtalálkozóra Bonnból jött haza. Lent: A régi templom megmaradt tornya, aminek a túlsó oldalára került az emléktábla

KÉT KEZÜNK MUNKÁJA...

címmel az I. Világtalálkozó ideje alatt kiállítást tekinthettek meg a találkozó részt vevői a volt „Hármasforrás” Eszpresszó (régi tejszarnok, azelőtt hentes bolt) épületében.

A találkozói idején rendezett kiállítás a helyben lakók, hozzátartozók, elszármazott ügyes kezű asszonyok, urak és az „Angyalkert” táborozóinak saját készítésű munkáiból nyújtott ízelítőt.

Bemutatásra kerültek szövött, horgolt, hímzett, kötött, faragott, festett- és egyéb kézműves termékek.

A berendezési, használati, felszerelési, díszítő tárgyak a szabadidő hasznos eltöltése eredményeként születtek. Dolgos, fáradt kezek készítették a remekművek többségét, melyek a helyi népi kultúra kb. elmúlt száz évének egy-egy szakaszát idézték fel.

Néhány fotó a kiállítás gazdag anyagából

Jellegzetes hímzett falvédők kedves „üzenetekkel” Kasza Béláné, Kokaveczi Lászlóné és Buda Istvánné munkái

*Balra: Házi lenvászonból készült párna.
Jobbra: Horgolt csipketerítők*

*Balra: Házi lenvászon szőttés textíliák. B.É. monogrammal hímzett törülközőt Babiák Józsefné készítette Éva leánya stafírunghoz.
Jobbra: Asztalterítők*

Házilag kötött és horgolt ruhadarabok gyermekeknek a XX. századból. Szinte napjainkban készültek. Kasza Benedekné és Csépany Istvánné munkái.

*Balra: festett üvegek és fűzött gyöngy ékszerek, a táborlakók munkái.
Jobbra: agyagedények, csuhé babák, dísz tárgyak, készítette Horváth Dóra.*

Kalózhajó modellje. Sándor József munkája.

Horváth Pálné Siraky Etelka kalocsai hímzett asztalterítője.

Balra: Nógrád megyében és a faluban is nagy szeretetnek örvendő Mária tiszteletére készített lenvászon díszítőrukköző keresztszemes hímzéssel. Néhai Siraky Gáborné Noskó Etelka munkája.

Jobbra: az asztalon Babiák József helyi cipésmester és autodidakta festőművész festő ládikája az ecsetekkel és festékekkel, valamint egyik virágcsendélet képe.

Horgolt csipke női ruhadarabokban gyönyörködnek.
A kékruhás, a készítő: Varga Lászlóné Bakay Magdolna. Mellette
Sramkóné Gáspár Izabella

Az Angyalkert táborozóinak munkái nagy sikert arattak.
A gyöngyfűzéssel készült ékszerek fiataloknak és időseknek
egyaránt tetszettek.

Hímzett párnák

A kiállítás helyszíne, a korábbi presszó, azelőtt tejcsarnok, azelőtt hentesbolt épülete volt.

Az alábbi személyek munkáiban gyönyörködhettünk:

Angyalkert /Littai Andrea, Fanni, Zsolt, Erbits Virág/
Babiák Béláné /Berkó Julianna/
Bakay Gyuláné /Noskó Gizella/
Buda Istvánné /Bódi Mária/
Csépany Istvánné /Kokavec Piroška/
Dénes Lászlóné /Kokavec Terézia/
Horváth Dóra
Horváth Pálné /Siraky Etelka/
Kasza Benedekné /Bakay Katalin/
Kasza Béla
Kasza Béláné /Cservölgyi Jolán/
Kasza Jánosné /István Melinda/
Kokavec Lászlóné /Sándor Ilona/
Kovácsné Zorkóczy Janka
Sándor Istvánné /Veres Margit/
Sándor József
Sándor Józsefné /Noskó Erzsébet/
Varga Lászlóné /Bakay Magdolna/

néhai Babiák József
néhai Babiák Józsefné /Nagy Margit/
néhai Buda Jánosné /Juracska Julianna/
néhai Csernus Sándorné /Mócsány Etelka/
néhai Cservölgyi Zoltán
néhai Gyürky Erzsébet /kisasszony/
néhai István Vilmosné
néhai Jankovics Józsefné /Balás Magdolna/
néhai Siraky Gáborné /Noskó Etelka/
néhai Sramkó Béláné /Bakay Erzsébet/
néhai Szabó Miklósné /Franka Mária/

Néhány látogatói észrevétel, köztük egy francia bejegyzés

Grâce à vos remarques et conseils. Merci.

Grâce à la belle présentation !

C'est, en fait, très agréable à regarder.

Travaux magnifiques et très riches en idées.

Grâce à vous et à vos conseils.

Grâce à vous et à vos conseils.

Grâce à vous et à vos conseils.

Grâce à vous et à vos conseils.

Nous remercions également les organisateurs de l'événement, pour leur accueil et leur accueil.

Köszönjük a szép kiállítást
gratulálunk az alkotóknak és
további sikereikért kívánnak.
Köszönjük a szervezőknek
villám munkáját.

A szervezők: Horváthné Siraky Etelka, Horváth Dóra
hálájukat és köszönetüket fejezik ki azoknak, akik
a bemutató idejére megváltak saját, vagy hozzátartozóik értékes,
féltve őrzött tárgyaitól,
és ezzel hozzájárultak a kiállítás sikeres megvalósításához.

CSERHÁTSZENTIVÁN TÖRTÉNETÉBŐL

A kúriális község szabályrendeleteiről

1734-1817

Pálmány Béla, Nógrád Vármegye történelmének jeles kutatója és ismerője, 1993-ban a Nógrád megyei Múzeumok Évkönyvében adta közre tanulmányát „A cserhádi Szentiván nemesi községének szabályrendeletei (1734-1817)” címmel. Munkáját Antal Károly, alsótoldi születésű helytörténész és szécsényi lokálpatrióta emlékének szánta, aki nagyon sokat dolgozott a Cserhát-völgyi községek történetének feltárásán és dokumentálásán, de 1989-ben bekövetkezett halála miatt már nem folytathatta munkáját.

A szerző Antal Károly adatai alapján indult el a környék falvainak bemutatásakor, Szentivány történelmének levéltári kutatásai alapján. A község török utáni újrategytelepülése (1728-29) után, mintegy 120 évig követte Szentivány és lakói sorsának alakulását, amelyben a két meghatározó elem a szabályrendelet (1734) és annak módosítása (1817). Számos olyan adatot közölt, amelyek eddig ismeretlenek voltak, s ez által ma világosabb előttünk eleink élete, küzdelmei, és ennek a községnek a múltja.

1728 elején a királyi felmérés még pusztaként rögzíti Szentiványt, de egy 1728-29-es taksa-kivetési összeírás már jegyzi az első telepesek, de csak a szabadosok nevét. A nemesek nem nyilatkoztak, mivel adómentesek voltak, de mi tudjuk egyéb forrásokból, hogy Szilassy, Szigethy és két Balás család élt már itt. Az 1734-es esztendőben az adóösszeírás az előző négy helyett már 9 szabadost talált, és megjelentek a nemes családok is. Teljes vagyoni helyzetüket felmérték, tudjuk hogy 8 igásökör és 7 hámos ló, 30 juh és kecske, 30 méhkas volt a faluban.

Érdekes módon a Szigethy család nem szerepel itt, pedig az ecsegi anyakönyv szerint 1729-ben itt született első közös gyermekük.

1734 az az év, amikor létrejön a nemesi, „kúriális” község szabályrendelete. Miért volt jó a nemes községi státusz? A nemes községben nem létezett a jobbágyság intézménye, közvetlenül a Vármegyéhez tartozott, kihagyva a járási szintet, mintegy „járási jogú község” volt. A közösség életét évente választott hadnagy és helyettese a tizedes irányította. A hadnagy több hatáskörrel rendelkezett, mint a jobbágyszabályok bírójának, mert intézkedéseinek határa 12 rhénes forintig terjedt (büntetés, károk stb.) míg a falusi bíró jogköre csak 1 forint volt.

Nógrád vármegyében ezidőtájt Szécsény és a kékkői járásban Kiskürtös nemesi családok éltek ezzel a lehetőséggel. Pálmány Béla ezen ismert szabályrendeletek alapján, összehasonlítva őket, azt találta, hogy a szentiványi egyezség húsz pontja közül nyolc, szinte szó szerinti átvétele a kiskürtösinek. Honnan jött a nemes község ötlete, hogyan lehetséges a nagymértékű egyezés?

Keresd az asszonyt!....tartja a mondás. Igen, nézzük meg az első telepesek feleségeit:

-Szilassy János felesége Rákóczi Mária,

-testvérnője Rákóczi Örszébnek (első férje az 1728-ban elhunyt sipeki Balás András) és második férje: Szighedy (Szigethy) Márton,

-sipeki Balás György felesége Disznóssy Zsuzsanna, akinek szülei Disznóssy Mátyás és Arany Örszébek...

Az Arany, Rákóczi, Disznóssy és Szigethy családok mindannyian Kiskürtös lakói voltak ezidőben!!!

Tehát megvan a forrás...

-a sipeki Balás Gergely felesége Siraky Katalin volt, ő az első Siraky, akinek a nevével találkozunk az újratelepülés kapcsán.

A tanulmány szövegszerűen közli a szabályrendeletet, én csak rövid ismertetésére szorítkozom:

1. Évente, Szent György napján, hadnagyot és mellé tizedest választanak, akiktől a falu nemesi és paraszti családjai „fűgni” fognak. Ez utóbbi azért érdekes, mert másutt a paraszti családok felett nem a hadnagy, hanem külön bíró rendelkezett.

2. A hadnagy 12 rhénes forint erejéig terjedően tehet igazságot.

3. Tizenkét dénár büntetést fizet, aki a korabeli „korrupció” eszközével él.

4-9. pontok a hadnagy feladatairól, kötelezettségeiről és felelősségre vonhatóságáról szólnak.

10. Egy pont, amely rendkívül érdekes: „Nyelveskedő emberekkel így bánunk: Ki másnak becsületiben, neviben, híriben, hitiben nyelveskedéssel akármi rendben levőnek gyalázatot téssen, mint nemes, mint paraszt személy falu ítéletin álljon....!!!!

11.-12. pontok tartalmazzák a vetések, a kertek és rétek védelmével, az okozott károkkal kapcsolatos eljárásokat.

13. pont a szőlőhegy védelméről szól!!! Ez rendkívül érdekes, hiszen 1734-et írunk! Vagy a 180 éve nem művelt szőlőket sikerült felújítani, vagy már telepítettek új szőlőket!

14-15. pontok az elkészült jószág által okozott kárral kapcsolatosak.

16. pont a faluban az italmérést szabályozza.(No, ez a korcsmáltatási jog!)

17. pont. Ez a pont különleges, ugyanis a káromkodásról és annak szankciójáról szól. Erről talán részletesebben előszóban, a találkozó napján! Megismerhetjük eleink leggyakrabban használt szitkait. Mindenesetre, nemes ember az első káromkodásáért 50 dénárt volt köteles fizetni, a másodikat már jelenteni kellett a szolgabírónak. Paraszt ember 50 pálcát kapott az első szitokjáért, továbbit a vármegye „magistrátus”-ának kellett jelenteni!

18. pont a 12 forint megítélt büntetést osztja fel, fele-fele arányban a károsult és a falu között.

19. pont intézkedik a nem faluban lakók helyzetéről, akikre ezek a pontok nem vonatkoznak, csak ha az országos törvényeket sértik.

A 20. pont a szabályrendelet felbontásának lehetőségét taglalja.

A szabályrendeletet 1734. június 14-én jegyezték a falu újratelepítő nemesei, melyet a vármegyei közgyűlés 1745. január 15-én szentesített.

1734-ben, becslésem szerint a négy nemes- és kilenc szabados családot összesen mintegy ötven felnőtt és gyermek alkotta. A következő évtizedben további örökös nemes családok érkeztek, vélhetően zsellérekkel is, a szabadosok egy része továbbköltözött, és

jöhettek újabbak is. Az 1740-es években jelentek meg a Siraky család fejei, a Bővíz, a Csernus, a Dobossy, a Gyürky, a Kanyó, a Noskó, a rimóci Laczkó, a Csesznák családok is, de természetesen a kúriális község által nyújtott biztonság további nemes családok idetelepülését is elősegítette. Ugyanakkor az eredeti telepés családok tagjainak száma is, a természetes szaporodás következtében, dinamikusan növekedett.

Például: a Rákóczi dűlő eredeti tulajdonosa Rákóczi Örsébet volt, s ez a birtok „ötfelé ment”. Siraky Lajos körjegyző így követte 1864-ben a változásokat.

Első férje után Balás János, Gábor és Anna, második házasságából Szigethy Ferenc és Erzsébet gyermekei örökölték.

1784-87-ben az első magyarországi népszámlálás már 593 lakost talál Szentiványban. Ez azt jelenti, hogy 50 év alatt tizenkétszeresére növekedett a falu lélekszáma, s ezzel együtt növekedett az elszegényedés, a napi megélhetés gondja is. Az első néhány évtized a fejlődés, az előrelépés évtizede volt. Gondoljunk az elpusztult templom újraépítésére, amely 1941-ig szolgált! De a település szerkezete is akkor alakult ki.

Mindenesetre Pálmány Béla tanulmányából megtudhatjuk, hogy a népszámlálás idején a falu 87 házában 119 család élt. Egy pap, öt polgár, 71 zsellér és 145 nemes családfő alkotta a falu felnőtt férfi lakosságát. Az utóbbi adat azért különleges, mert csak Losoncon élt több nemes, számszerint 223 fő, Szécsényben 114, Rimócon 115, Megyeren 143, Gécben 95, Ebecken 93 és Kiskürtösön 45 fő.

A XVIII. és XIX. század fordulóján a népesség már megközelítette a 700 főt. A beházasodások és földbérlekések következtében egyre több környékbeli nemes család jelent meg a községben. És a birtokok egyre kisebbek lettek, a sovány földek kevesebb termést hoztak, a világ is változott, lazultak az ősi erkölcsök.

1816-ban a nemesi közösség úgy döntött, hogy az eddig érvényes szabályrendeleteket megváltoztatja. A Siraky, Aranyi és Rákóczi „lénian” lévők az eredeti szabályok megtartását ill. kibővítését határozták el, s vármegyei közbenjárással ez, 1817-ben bekövetkezett.

Tizenkét pontban határozták meg a változásokat, amelyeket legjobban a szigorítás szóval jellemezhetünk. Röviden vázolom azon módosításokat, amelyek a megváltozott körülményeknek igyekeznek megfelelni:

- Az eredeti rendeleteket megtartják ill. bővítik. A hadnagy mellé egy nemes és egy paraszt tizedest választanak, ugyanakkor bővítik az előljáróságot 6 „tanácsbeli” és 3 „eskütt” megválasztásával is.
- Az ellenőrzést (éjjeli vigyázók, csősz) erősítik és a büntetések mértékét növelik.
- Új elem a fonóházak (az ifjúság és erkölcsének romlásának fészkei) betiltása.
- A hadnagy „nyomozói” jogosítványait megerősítik.
- A szántók, rétek legeltetési rendjét szigorítják.
- A kaszálás, a betakarítás idejét a hadnagy állapítja meg.

Nagyon érdekes a változások magyarázata, ugyanis elsősorban nemzedéki ellentétként, az erkölcsök romlásával magyarázzák a szükségletet, pedig egy kicsit másról volt szó.

A község az elszegényedés útjára került, a közösségi gazdálkodás ellehetetlenült, a napi megélhetés került veszélybe.

1809-ben, az utolsó nemesi felkelés (insurrekció) idején 5 Siraky, 3 Csernus, 2-2 Balás és Dobossy, 1-1 Berkó, Gyürky, Laczkó, Mátyássy, Szilassy nemes családfő és a falu plébánosa a megyében a legszegényebbek közé tartozott.

Az 1817-es egyezséglevelet 39 nemes írta alá, ill. látta el kézjeggyel, ugyanis 26-an csak egy X jellel jelezték egyetértésüket.

Az aláírók:

- 10 fő Siraky
- 5 fő Balás
- 4-4 fő Gyürky és Szilassy
- 2-2 fő Csesznák és Polyák

Valamint 1-1 fő az Ajtits-Hováth, Bővíz, Klaudinyi, Michalides, Berkó, Csernus, Dobossy, Szudy, hihalmi Harmos, Aranyi, Lehotzky és Kalmár családból.

Dr. Pálmány Béla tanulmányában az 1850-es évekig követi Szentivány történetének alakulását, és nagyon érdekes adatokkal szolgál:

1845-ben a 141 nemes közül 26 a minimális megélhetési szinten volt, 10 és 20 Pft. közötti jövedelemmel 64-en rendelkeztek. Évi 50-100 Pft. közötti jövedelemmel csak 10 családfő bírt. 3 Szilassy, 2 sipeki Balás, 1-1 Gyürky és Siraky, valamint Tarcsányi, Vizoviczky és az evangélikus kántor, Erkner János számított a módosabbak közé.

Az utolsó adatsor a tanulmányban 1848-ból való. A népösszeírás alkalmával 221 „nemtelen” lakost találtak, akik 41 családot alkottak. Hat kézműves, 39 nemesek szolgája és 28 házas vagy házatlan zsellér férfit írtak össze.

* * *

Pálmány Béla e tanulmánya Cserhátszentiván történelmének jelentős időszakát öleli fel. Olyan adatok és tények birtokába juthat az olvasó, amelyek család- és helytörténeti szempontból is különlegesek. Sajnos a múzeumi évkönyv már régen elfogyott.

Minden tisztelet megilleti szerzőnket és köszönet érte, hogy nekem a rendelkezésemre bocsátott annak idején egy különnyomatot.

sipeki Balás Kristóf

200 éves a feszület a temetőben

*„A keresztfához megyek,
Mert máshol nem lelhetek
Nyugodalmat lelkennek...”*

A népi jellegű műemlék fafeszület a temetődombon, a régi, XVIII. századi, barokk stílusú templom-romhoz, a megmaradt toronyhoz közel található. Most kétszáz, vagy közel kétszáz éves. Eredetére vonatkozóan ugyanis a források ellentmondóak. Egyesek szerint 1810-ben állíttatta Gyurcsányi János, míg Magyarország Műemlékjegyzéke (5736 nyilvántartási szám) szerint Gyurcsányi Károly állíttatta 1818-ban. Akármelyik adat is a valós, bizonyos, hogy eredeti, igazi műemlékről van szó.

A négyzetes, 21,5 x 18 centiméter keresztmetszetű tölgyfából készült kereszten festett öntöttvas korpusz található. A kereszt vésett díszítésekkel van ellátva, ami mára elhalványodott, de még kivehetők a motívumok. Előoldalán körös, többszörös díszek és egy kehely látható. Alsó részén, bal-és jobboldalon, a keresztre feszítés eszközei láthatók.

A kereszt felső szárán INRI felirat olvasható, melyet Poncius Pilatus íratott Jézus feje fölé. A négy betű a latin „Jesus Nazarenus Rex Judaeorum”, magyarul „Názáreti Jézus, a zsidók királya” rövidítése.

A temetőben álló feszületet és a község különböző helyein előforduló szakrális kisémlékeket régebben a különböző egyházi és világi események idején rendszeresen felkeresték a hívek a pap vezetésével. Közösén énekeltek, imádkoztak körülötte.

A cserhátszentiváni temetői fakereszt szerepe az új templom megépítése után fokozatosan csökkent. Halálesetkor, amikor még háztól volt a temetés, a koporsót vállon vitték ki a temetőbe. Először az iskola előtti keresztnél tették le, ahol „Ments meg uram...”

libera...(halotti könyörgés) hangzott el, majd a temetői keresztnél pihentek meg, és csak ezután vitték a koporsót a sírhoz.

A keresztjáró napokon, áldozócsütörtök előtti három könyörgő nap, a hívek a község keresztjeit keresték fel a reggeli misék után. A Kossuth úton lévő pléh Jézus, az iskola előtti kereszt, majd a temetői kereszt litániáján a falu apraja-nagyja részt vett.

November elsején, a temetői keresztnél, mindenszenteki litániát tartottak egészen 1959-ig. Ekkortól a temető másik, Kasza Jenő és a cserhátszentiváni hívek által állíttatott („Üdvözlégy szent kereszt, egyetlen reményünk”) kőkeresztnél folytatódott ez a szertartás.

Bár a kereszt az utóbbi években már nem tölt be jelentős szakrális szerepet a közösség életében, ám mindig van virág körülötte, a falu egyik látványossága, értékes kulturális öröksége, amiről az idei világtalálkozón külön megemlékezünk.

A feszület mögött az I. Világtalálkozó résztvevőinek egy csoportja, a háttérben a ravatalazó. *Jobbra:* a tölgyfa kereszt szárába vésett kehely az ostyával.

Kézművesek-Iparosok-Vállalkozók

Szentivány-Cserhátszentivánban

Az 1542-43-as török pusztítás előtti időkből nincsen adat a faluban előforduló kézműves tevékenységről. Az 1728-as év elején még csak pusztá Szentivány, de második felében már megindul az újratelepülés, és az 1728-29-es armalista és szabados taksa kivetési összeírás már szolgál adatokkal. A más források alapján ismert nemes családok (Szilassy, Szigethy és két Balás család) mellett négy szabados család is megjelent a faluban, és Varga Mátyás varga esetében $\frac{1}{4}$ évi ipargyakorlást is kimutattak. Ez azt jelenti, hogy jövedelmének $\frac{3}{4}$ -ét még a földművelésből szerezte.

1734-ben a nemes családok mellett már 10 szabados családot találnak az összeírók, egyébként abban az évben lesz a falu kúriális község, és még három szabados családfő esetében jegyeznék iparos tevékenységet is. Laurenczky Jánosról nem derül ki, de Szabó György és Krajcsi György bizonyosan szabók voltak.

A következő évtizedekben az örökös birtokos családok beköltözése mellett, további szabadosok, s ezen belül mesteremberek megjelenése is természetes volt, hiszen volt rá igény! A népesség jelentősen növekedett, a falu dinamikusan fejlődött, kőművesekre, ácsokra, kovácsra volt szükség. A falu templomának újraépítése is jelentős feladat volt.

Az 1787. évi, II. József által elrendelt népszámlálás 593 lakost talál itt, 145 nemes, 5 polgár és 71 zsellér családfővel. A polgárok alatt érthetjük azon iparosokat, akik már a megnőtt igények alapján mesterségük gyakorlásával tartják fenn magukat. A nemes családok létszámának növekedése, a birtokok elaprózódása és a gyenge minőségű földek arra kényszerítik az itt élőket, hogy a földművelés mellett a kézműves foglalkozások felé forduljanak. Hamarosan már nemesemberek gyermekei is kitanulnak valamilyen szakmát, hogy életfenntartásukat biztosítsák.

Lengyelország újrafelosztása, Galiciának Ausztria-Magyarországhoz történt csatolása után jelennek meg a német nevű, izraelita vallású bevándorlók Nógrád vármegyében is. Az 1818-as összeírásban találkozunk először az immár 701 lakosú Szentiványon 15 zsidó polgárral, akik főleg a kereskedelmi tevékenységet valósították meg. A kúriális község a „korcsmáztatási jogát” adta bérbe, amelyből a falu közbirtokossága évente részesedett.

1818 és 1845 között a környékről további 38 nemes család költözött Szentiványba, tovább növelve a lakosok számát és szükségszerűen igényeit, ennek ellenére nem növekedett a mesteremberek száma, mert az 1848-as összeírás 3 nemes és 6 nem nemes kézműiparost talál a faluban. A XIX. század második felében jelentősen megnő az iparral foglalkozók aránya, és a falu belső igényeinek kielégítésén túl, előtérbe kerül a távolabbi munkavégzés.

A XX. század elejére a falu lélekszáma, elsősorban az elköltözések miatt, 550-re csökkent és az iparosok száma 131-re nőtt! A legtöbben kőművesek, ácsok, asztalosok, bognárok voltak, de éltek itt cipészek, kereskedők, hentes, szabó, több varrónő is, s a Szuha patak több vízímalom kerekét forgatta.

Az 1906-ban Cserhátszentivánná lett falu iparosai is részt vehettek az 1909-ben leégett Hollókő újjáépítésében. 1930-tól megpezsdült az élet, s a fürdő megépítésével beindult az idegenforgalom, fellendült a kereskedelem és a vendéglátás. A második világháború, és ami utána következett, Cserhátszentivánt sajnos egy nagyon más pályára állította.

Balás Kristóf

Kereskedések az 1930-as és '40-es években

Babiák Gyula fűszerüzlete, a Babiák portán, jelenleg Vigh Anikék telkén. Felesége, Rózsi néni, lányuk, Ida és Kata vezette az üzletet. Nekik volt a faluba először rádiójuk.

Siraky hentesüzlet volt a későbbi tejcsarnokban.

Wiltner Miklós hentesüzlete, a Szigetben (lásd díszes cserepes háztető), és a strandon!

Siraky Lajos fűszerüzlete, a Tarcsányi Dezső portán.

Noskó Árpád fűszerboltja és suszterája. Balás Pista Bözsi néni telkük végén a híd sarkánál állt a pici ház. Az ajtaján egy időjárást jelző, gyereket ábrázoló kép volt kifüggesztve. Ha a nadrág színe kék volt, akkor jó idő lett, ha pirosat mutatott, akkor eső esett. A gyerekek ezért előszeretettel itt vásároltak inkább.

Lőrincz Ernő boltja helyén ma a Balás-közt van (évekig Tóth és Lábodiek vezették). Kiflit és zsemlét hetente kétszer Pásztórol biciklivel (háti kosárban) hordtak ki, s a földön dolgozóknak akár hitelben is adtak.

Zorkóczy Jánosné Csernus Janka

Vincze Gyula hentes és mészáros pecsétje

Emlékezés a vészkorszakban elhurcolt családokra

Zorkóczy Jánosné Csernus Janka (1928) írása

Zsidó falubeliek az 1930-40-es években

A cserhátszentiváni zsidók (öt család) rendes, tisztességes és becsületes emberek voltak. Kereskedéssel, földműveléssel foglalkoztak. Gyerekeiket a falu katolikus iskolájába járaták. Iványi József kántortanító, aki több nyelven beszélt nagyon jól tudott héberül. Így temetéseken, vagy egyéb szertartásokon vállalta a tolmács szerepét, mivel a helybeliek nem tudtak héberül.

A mai kultúrházzal szemben volt az elég nagyméretű zsidó imaház (zsinagóga). Ezért be tudta fogadni a környékről a zsidó közösségeket. Ugyanígy a zsidó temető nemcsak a cserhátszentivániak, hanem a környékbeliek nyughelyéül is szolgált. Az imaházat háború után lebontották, a temetőt pedig gondozzák.

A temetéseken a falu keresztény családjai is részt vettek. Nekem, mint gyereknek emlékeimbe ivódott, hogy a gyászolók megfogták a fejét, és magukban imádkoztak zsidó szokás szerint. Amikor a fejét én is megfogtam, a tarjáni ismerős kislány (Haupt Hugó rokona, aki minden nyáron Szentiványon nyaralt) rám szólt, hogy azt nekem nem szabad.

Úgy emlékszem, hogy nem a nálunk szokásos koporsóban temetkeztek, hanem inkább láda formájú deszka dobozban.

Családok:

Klein néni: Övé volt a „Klein néni kocsmája” ami a jelenlegi kultúrház területén (a régi mozi épület) állt. Egy hosszú épület. Nagy teke (kugli) pályával rendelkezett, a szentiványi férfiaknak szórakozására.

Három fiú gyermekét egyedül nevelte. Két fia korán elkerült Budapestre. Az egyik megnősült, és pici babája volt, a nagymama

örömére. A harmadik Béla, helyben Babiák Gyulánál tanulta az asztalos mesterséget. Ő hál' Istennek visszatért a haláltáborból. Édesanyámmal sokszor lejártunk hozzá beszélgetni, mert nagyon egyedül érezte magát. Családról, meg aktuális dolgokról folyt a szó, fényképeit mutogatta. Ha a mezőből jöttünk a vendéglő ajtóban, málnaszörppel invitált.

Leopold Gyula: Fűszer üzlete volt, a jelenlegi Varga Menyhért, Laci háza helyén, egy hosszú ház, melyben az utcafrontra nyílt az üzlet. Ők is nagyon kedvesek voltak, a gyerekvásárlónak mindig a szájába tettek egy szem cukrot, ezért előnybe részesítettük a vásárlásnál Őket. Gazdasági cselédje volt, akinek külön házat biztosított, mely a Kossuth utca 19-ben volt. Háború után az életben maradt rokonok a családi házat és a cselédházat is eladták. A cselédek a földművelésben segítettek neki.

Két lánya Irén, Ilonka és egy fia Laci volt, az idősebb lánya férjhez ment, az esküvőt Szentiványon tartották. Az „egész falu” nézte az udvari szertartást, különösen a pohár-rálépésre voltak kíváncsiak. Esküvő után az ifjú pár a férj lakhelyére költözött, így szerencsére már nem lakott Szentiványon, amikor elhurcolták hitsorstársaikat. Szigorúan tartották a vallási előírásokat. Leopoldék szombatokként kiültek a folyosójukon lévő lócára. Ha nem volt valakivel előre megbeszélve, akkor az utcán járókelők közül kértek meg valakit a sparheltbe előre bekészített tüzelőt, vagy a lámpát meggyújtani.

Haubth Hugó: Kocsma és fűszerüzlet tulajdonos, a mai „Bérlő” Mariska féle házat bírták, csak a ház jóval nagyobb és „L” alakú volt. (a nagy kocsma részt lebontották). Volt benne egy kis fűszeres bolt és egy hatalmas kocsma. A falu egyik központjaként működött. Itt tartották annak idején a tánciskolát is. Ha az alsótoldi Mészáros úrnak, s szentiványi barátainak mulatós kedve volt, Ecsegről zenész cigányokat hozattak, s kitartó énekükre a „... száz szál gyertyát, száz icce bort ide az asztalra” kívánság is teljesült. A strand vendégeit – köztük számos környékbeli földes urat, értelmiségit, s egyéb strandolót - a falubelieket ők látták el speciális dobozaikban finom fagyaltokkal.

Braun néni: két lányával: Fáni és Kati, és Dezső fiával élt. A fia Pesten marhakereskedőként dolgozott és ő támogatta édesanyját és egy kicsit gyenge képességű testvéreit. Házuk a jelenlegi Babiák Béla portáján állt.

Hevesi Úr és felesége: jegyző-gyakornokként dolgozott, és albérletben lakott a faluban.

Klärk család neve ott olvasható kultúrház melleti hősök emlékművén.

A zsidóközösség egyéb szokásai:

A vallási előírásaiknak megfelelően sertés húst nem ettek. Az állataikat a héten egyszer Ecsegről feljáró sakter vágta le. Favágó tőkén, egy csapással. Ha tejet kértek, külön az ő edényükbe fejte a tejet Csernus néni.

Húsvéti Ünnepkörben macesszal ajándékozták meg a falubelieket.

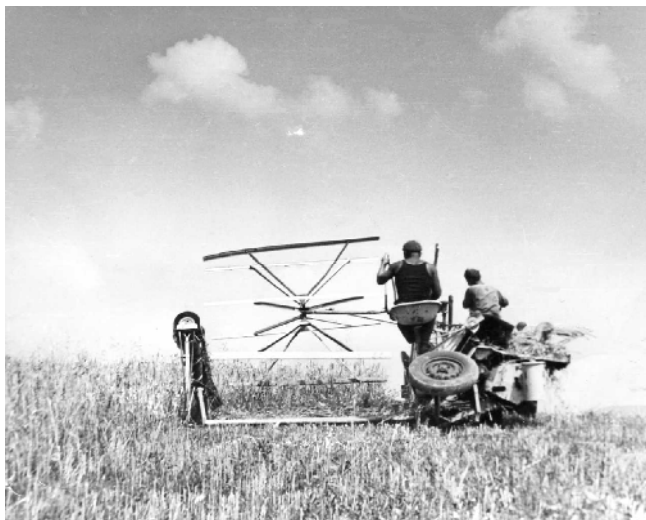
Zsidóüldözéssel a falubeliek nem értettek egyet. Nem is értették, hogy mi történik, nem tudták, hogy mi lesz az elhurcoltak sorsa, de azt érezték és tudták, hogy nagy igazságtalanság és szörnyűség zajlik. Egy-két mulatós férfi részéről gúnyolódás előfordult, de a falubelieknek ez nem tetszett. Mindenki nagyon sajnálta, sokan megsiratták az elhurcoltakat, és emlékeinkben megőriztük Őket. Akik ismerték a családokat még napjainkban is emlegetik őket.

A falu Kultúrháza mellett állított emlékművön, a hősök emlékművén, ott szerepel az elhurcolt családok neve. A mindig karbantartott, és szépen gondozott zsidó temetőben a sírok mellett külön oszlop őrzi emléküket. Mi is kegyelettel őrizzük.

Zorkóczy Jánosné Csernus Janka

Képek a falu régi életéből

Bényei Zsolt fotógyűjteményéből

Aratás régen kézzel, majd géppel

Fent: A falusi gazdálkodás kellékei
Lent: Megjelennek az új gépek és az autó

Az új templom alapkőletétele 1941. június 29-én. A kövön jól látható a bevésített évszám. A képen szembenállók: Szabó Mihály harangozó, Bándi Tibor templomépítő plébános, Ozsvári Lajos esperes, Murányi Miklósné Noskó Gizella, Marsalkó (Megyeri) István ministráns, Marschalkó Gyula a templom építésének pallérja

1942. szeptember 8-án kívül-belül kész.

A cserhátszentiváni egyházközség tagjai zárandokúton Szentkúton Szabó István plébános atya vezetésével az 1980-as években.
Az első sorban a plébános jobb oldalán Balás Istvánné Sándor Gizella, távolabb Újházi Pálné Kutasóró, bal oldalán Balás István, tovább Wiltner Miklós Hentes, Czimmer József Felsőtoldról

Elsőáldozók

Fent: A Babiák család. Balra a fiatal Babiák József cipész és autodidakta festő. *Lent* szemüvegben ugyanő, az 50 éves házassági évfordulóján családjá körében.

Babiák József (szemben ül) cipésműhelye

Amikor még sok gyerek volt és sokat sportoltak

Kultúrtörténeti dokumentumok arról, hogy 1933-ban és 1934-ben Cserhátszentivánon műkedvelő színjátszó egyesület működött

A „Szentiváni Szövetség”

Szentiváni Charta Országos Egyesület

A Szentiváni Charta Országos Egyesület címerében középen Magyarország térképén sárga pontok jelölik a Szentiván települések helyét, amelyek neve lent, a zöld szalagban olvasható.

A jelenlegi Magyarország területén található „Szentiván” települések 1995-ben szövetséget hoztak létre, amit Szentiváni Szövetség néven jegyeznek, s amit a községek vezetői Pilisszentivánon írtak alá. Az aktuális és a lenti képen is látható dokumentummal kifejezték, hogy a községek hivatalosan is testvérkapcsolatra léptek. Cserhátszentiván részéről Noskó Sándor polgármester volt az aláíró. A falunak akkor még nem volt önálló címere, az 2006-ban került elfogadásra.

A civil kezdeményezésre létrejött szövetség nagy lendülettel kezdett működni. Számos rendezvényt szerveztek, amelyekre meghívták a testvérközségek lakóit, képviselőit. Cserhátszentiván 1996-ban volt a meghívó házigazda.

A megalakulás 10-ik évfordulójára egy szép, számos színes fényképet is tartalmazó kiadványt jelentettek meg. Ebben az egyes községek képekkel illusztrált bemutatkozó anyagát találjuk, de a határon túli Vajdaszentiván (Sitivan) ismertetője is megjelent.

A civil összefogás szép példája, hogy a 2001 évi nagy árvíz idején a Szentiváni Charta aktivistái a tiszaháti Gulács község segítségére siettek, és utána felkarolták. Azóta Gulács a Charta tagja.

A szövetség egyik fő motorja, a szövetség elnöke, Kerezsi Lóránd, Pilisszentiván polgármestere, 2006-ban Cserhátszentivánon a falu címerének és zászlajának ünnepélyes avatás személyesen is részt vett a Charta képviselőjében. A tavalyi kiadványunkban erről fénykép is megjelent.

A 2002, de főleg a 2006 utáni időben sajnos alábbhagyott a szövetség átfogó, kezdetben oly lelkes tevékenysége, aminek számos oka volt. Közöttük az egész ország lakosságát érintő gazdasági és morális válság játszotta a fő szerepet. A falvak elszegényedése, a népesség fogyatkozása, az állami politika hanyagsága, a források elapadása, a hagyományokat kellő súllyal tisztelő és őrző, a közjóért tenni akaró tehetős polgárok, a dinamikus fiatalok elmaradása együttesen mind hozzájárultak az aktivitás csökkenéséhez. Az összetartozás érzésének gyengítésén sok erő működött, amint azt a 2005-ös népszavazás alkalmával tapasztalni lehetett.

A szövetség számos településének lakói azonban most is aktívan dolgoznak a közösségek erősítésén. Az egyik napilapban ismertető, méltató írás jelent meg a szövetség tevékenységéről. Itt volna az ideje, hogy Cserhátszentiván is újabb lépéseket tegyen.

Bízunk abban, hogy a cserhátszentiváni világtalálkozók közösségi erőt mozgató hatása a testvértelepülésekkel való együttműködésre is pozitívan hat.

SZENTIVÁNI SZÖVETSÉG

ALSÓSZENTIVÁN

BAKONYSZENTIVÁN

CSERHÁTSZENTIVÁN

FELSŐSZENTIVÁN

GYŐRSZENTIVÁN

PILISSZENTIVÁN

ÚJSZENTIVÁN

ZALASZENTIVÁN

KÖZSÉGI TESTVÉRKAPCSOLATOK

Hitet téve községeink önkormányzatai és polgárai közötti kölcsönös megértés és barátság érdekében folytatott közeledés mellett, azzal a kívánsággal, hogy a közelet minden területén tartósan kölcsönössé váljanak kapcsolataink, annak reményében, hogy községeink és polgáraink között folyamatosan elmélyüljön a barátság a különböző területeken már fennálló kapcsolatok alapján

Alsószentiván, Bakonyzentiván, Cserhátszentiván, Felsőszentiván, Győrszentiván, Pilisszentiván, Újszentiván, Zalaszentiván

Hivatalosan testvérvárosokká lépnek.

PILISSZENTIVÁN, 1995. JÚNIUS 24.

MÁRKLI GYULA
polgármester

HLATKYÉ LŐRINCZ EDIT
polgármester

NOSKÓ SÁNDOR
polgármester

PATÁRICZA MÁTÉ
polgármester

STECINA ISTVÁN
települési és
önkormányzat
névén

FÉNYES JÁNOS
polgármester

Dr. TALPAI JÁNOS
polgármester

BÓDOR JÓZSEF
polgármester

A Szentiváni Szövetség 1995-ben kelt alapító dokumentuma

Balra: a Szentiváni Charta megalakulásának tizedik évfordulója alkalmából készült kiadvány borító lapja.

Lent: A 2005. június 25-én kelt, az együttműködést megerősítő dokumentum, amelyben már 10 Szentiván szerepel

Új körjegyzőség 2010-től

A falu 2010 január 1-től Bokor–Cserhátszentiván–Kutasó–Nógrádsipek községek körjegyzőségéhez tartozik.

A körjegyző **Dr. Kiss Tamás**, minden héten csütörtökön Cserhátszentivánon, 8.30-tól 12.00 óráig, pénteken Nógrádsipeken fogadja az ügyfeleket.

A körjegyzőség címe:

3060 Cserhátszentiván Kossuth L.u.1.

3179 Nógrádsipek Jókai M.u. 4.

A cserhátszentiváni iroda nyitvatartási ideje: hétfő, kedd, csütörtök, péntek 8.00-12.00 és 13.00-16.00.óra. Szerdán nincs ügyfélfogadás.

Az iroda munkatársai:

Erinetzné Maglódi Szilvia és Vanyáné Zámbó Beáta

Elérhetőségek:

Telefon/fax: 32-382-026 vagy Nógrádsipeken: 32-589-010

e-mail: csivan.korjegyzoseg@gmail.com

nogradsipek@profinter.hu

EGYÜTTMŰKÖDÉSI MEGÁLLAPODÁS

**A Szent István Egyetem Gazdaság- és
Társadalomtudományi Kara,
valamint Bokor, Cserhátszentiván, Kutasó és Nógrádsipek
községek önkormányzatai között**

A Szent István Egyetem Gazdaság- és Társadalomtudományi Kara (továbbiakban: Kar), valamint Bokor, Cserhátszentiván, Kutasó és Nógrádsipek községek önkormányzatai (továbbiakban: Önkormányzatok, együtt: Felek) kinyilvánítják azon szándékukat, hogy kölcsönös előnyökön alapuló együttműködést kívánnak kialakítani a Felek oktatási, gazdasági, kulturális és környezeti feltételeinek erősítése érdekében.

I. Az együttműködés célja

Az Önkormányzatok a települések fejlődése érdekében kihasználják a Kar kutatói, oktatási és szervezési potenciálját, a Kar pedig közvetlen kapcsolatba kerül a vidéki településekkel, és a hallgatók és oktatók számára oktatási-kutatási lehetőségeket és gyakorlati képzési helyeket létesít.

II. Az együttműködés területei

1. Közös ill. összehangolt pályázati tevékenység, különös tekintettel a környezet- és klímavédelemre, vidék- és területfejlesztésre, a kulturális örökség megőrzésére, művészeti tevékenység folytatására valamint a közösségfejlesztésre és a civil szerveződések erősítésére.
2. Kutatásokhoz, gyakorlatok végzéséhez kutatóhely ill. gyakorlati képzési hely biztosítása.

3. Népfőiskola, szabadegyetem, valamint szakmai előadások, tréningek rendezése.
4. Együttműködés az érintett civil szervezetekkel, vállalkozókkal, cégekkel, kisebbségi önkormányzatokkal és intézményekkel.
5. A Fotófalú Kiemelkedően Közhasznú Alapítvánnyal való együttműködés a kultúra, képzés és egyéb szerveződések megvalósításával.
6. Szakértői feladatok ellátása.
7. Falukutató táborok közös szervezése, megvalósítása.
8. Vidék- és területfejlesztési referencia-terület kialakítása.
9. Munkaerőpiaci integráció támogatása, munka- és pályatanácsadás megvalósítása.

III. Kapcsolattartásra vonatkozó rendelkezések

A Kar kapcsolattartásért felelős intézete a Regionális Gazdaságtani és Vidékfejlesztési Intézet ill. az annak vezetője által megbízott személy.

Az Önkormányzatok kapcsolattartásért felelős személyei a polgármesterek.

IV. Záró rendelkezések

1. Jelen együttműködési megállapodás a Felek közötti együttműködés céljait és általános kereteit tartalmazza.
2. Egyes konkrét pályázatok vagy projektek ügyében a Felek külön szerződést kötnek.
3. A Felek évente legalább egyszer áttekintik az együttműködés helyzetét, feladatait, és a szükséges intézkedéseket megteszik.
4. Az együttműködés során felmerülő költségeket a Felek az egyes részmegállapodásokban és szerződésekben foglaltak szerint biztosítják.
5. Jelen együttműködési megállapodás határozatlan időre szól, és a Felek aláírásával egyidejűleg lép hatályba.

Gödöllő, 2010. június 5.

Engel Krisztina

Bokor község
polgármestere

Jozipovics György

Cserhátszentiván község
polgármestere

Szepes Péter

Kutasó község
polgármestere

Doman Ferenc

Nógrádsipek község
polgármestere

Dr. Villányi László

Gazdaság- és
Társadalomtudományi
Kar dékánja

Az együttműködési megállapodás aláírása
Gödöllőn 2010. június 05-én

CSERHÁTSZENTIVÁNIAK

Ebben a kiadványban egy sorozatot kívánunk útnak indítani, ami az évek során a későbbi füzetekben, könyvekben egyre bővíthet. Külön felkérés nélkül, mindenki hozzájárulhat a saját és családja vagy barátai, ismerősei történetének, sorsának közreadásával. Várjuk a jelentkezőket.

Reményeink szerint a megjelenő írások és fényképek hozzájárulhatnak ahhoz, hogy az olvasó képet kaphasson a falu életéről, természeti és egyéb értékeiről, múltjáról, jelenéről és jövőjéről.

Talán egyre többen lesznek, akik aktívan részt vesznek írásaikkal, vagy más módon közreműködnek abban, hogy a sorozat sikeres legyen, és hogy kézbe vehető formában jelenjenek meg a kordokumentumok, amelyeket nem csak a hosszú, téli estéken lesz érdemes lapozgatni.

Kik is a cserhátszentivániaiak? Három csoportba sorolhatók.

1. Akik itt születtek és itt is laknak.
2. Akik itt születtek, de máshova kerültek. Akiket az élet, a munka, a család vagy a tágabb értelemben vett sors Magyarország vagy a nagyvilág más helyeire vitt.
3. Akik másutt születtek, de valamilyen módon kötődnek Cserhátszentivánhoz. Van, akit a családi kötelék kapcsol ide, van, akit a munkája, akár vállalkozása hozott ide, van, aki beleszeretett a táj szépségébe, van, aki csak hétvégi pihenőhelyül választotta a cserhádi dombok, hegyek közötti völgyben meghúzódó kicsiny falut.

Sokan vannak a szellem emberei közül, akik a városi élet zajától távol, itt töltődnek fel, akik aktív pihenéssel, kertészkedéssel, természetjárással, kirándulásokkal regenerálódnak, vagy találnak nyugalmat.

Lehetne persze úgy is fogalmazni, hogy cserhátszentiváni az, aki annak vallja magát.

Az I. Világtalálkozó alkalmából készült kiadványban olvashatjuk a számadatokat, amelyek a falu lakosságának gyorsuló ütemű csökkenését mutatják. Az okok összetettek, amelyek közül a leglényegesebb a megélhetés, a munkalehetőség szűkülése, a fiatalok elvándorlása az óvoda, iskola megszűnése.

Természetes, hogy a régi életforma, a régi élet nem térhet vissza, de mindnyájan szeretnénk, ha a falu új életre kelne. Talán a találkozó és e kiadványok hozzájárulhatnak ahhoz, hogy ne csak a múltra való emlékezés, a régi emlékek felidézése adjon örömet, és hozza össze az embereket, hanem hogy kreativitásra ösztönözzön, új ötletek szülessenek, hogy egészséges közösségi érzés és érték szülessen a sok egyéni érdekből, hogy új vállalatok és vállalkozások, egy szebb élet valósulhasson meg.

A szerkesztők

Cserhátszentiváni látkép a temetődombról. *Balra* a templom, középen a házak, háttérben kicsit balra, a leereszkedő Bézma lejtője melletti kis domb a Kangyikó, *tőle jobbra és mögötte* a Középhegy.

Jeles cserhátszentivániaiak

Tavaly, 2009-ben, az I. világtalálkozón számos, a faluból származó vagy ide kötődő híres embert köszönthettünk, és hallgathattuk meg visszaemlékezésüket, életútjuk történetét a Kultúrházban, vagy a személyes beszélgetések kapcsán. A festőművészek alkotásaiból kiállítást tekinthettünk meg.

Többükről rövid bemutató, illetve bemutatkozó írás jelent meg az előző kiadványban. Itt csak felsoroljuk a neveket.

A képzőművészek közül Bakallár József, Tarcsányi Ottilia, Iványi Ödön, Babiák József és Jozipovics György, a színművészek, filmszereplők közül Gyöngyössy Katalin és Lendvai Katalin, a sportolók közül Noskó Ernő labdarúgó olimpiai bajnok, Szilassy Béla és Szilassy Zoltán jégkorongozók, Marsalkó Zoltán asztaliteniszező, az orvosok közül dr. Forrási Ottokár.

Már akkor jeleztük, hogy folytatni szeretnénk a bemutatásokat és ismertetéseket. Várjuk a jelzéseket, hogy kiket kérjünk fel visszaemlékezésre, bemutatkozásra, illetve várjuk a jelentkezéseket, esetleg kész írásokat, hogy minél jobban megismerhessük egymást, közöttük azokat, akikre büszkék lehetünk.

Az idén a kiváló mesterek, mérnökök, kutató tudósok, orvosok, tanárok és mások megszólalását várjuk a délutáni programban.

Örülünk, hogy ebben a kiadványban újabb kitűnő embereket, kiválóságokat, és a mindennapok munkájában jeles társainkat ismerhetjük meg, akik valamilyen formában kötődnek Cserhátszentivánhoz.

Az írások különbözőek. Vannak önvallomások, visszaemlékezések, bemutatkozások, van, aki elhunyt hozzátartozójáról írt, van, aki egy nagy családot, nemzetséget mutat be.

Az írások nagy értéke, hogy általuk színesebb, tágabb és teljesebb képet kaphatunk a falu múltjáról, jelenéről, és a „cserhátszentivániakról”.

Balás Benedek

Cserhátszentivánon született mérnök
Magáról és gyermekkori emlékeiről

Magamról

Ebben a gyönyörű faluban születtem, Cserhátszentiván, Vörösmarty út 5-ben, 1947-ben. Édesanyám Zorkóczy Ilona, édesapám Balás Ferenc, mindkettőjük életét keresztény istenhit, a becsület és kemény szívós munka jellemezte.

Az általános iskola nyolc osztályát Cserhátszentivánon végeztem. Az iskola épülete a mostani Vendégház volt. Örök emlék maradt, amikor Magda tanító-néni fogta a kezemet, megtanított a betűk írására, olvasására. Amikor tökéletesen sikerültek a betűk, kitette azokat a táblára az osztály elé. Egy-egy óriás betű A4-es lapokra került.

Középiskolámat, mint a bátyáim és öcsém, Budapesten végeztem el, a dinamó feltalálójának, a pap Jedlik Ányosról elnevezett gimnáziumban, ahol 1966-ban érettségiztem. Érettségi után felvettek a Budapesti Bánki Donát Gépipari Műszaki Főiskola nappali tagozatára. 1971-ben szereztem meg a gépész-üzemmérnöki diplomámat. Az államvizsgám elnöke, a Miskolci Egyetemről Bakondi Károly volt. A szakmai tudásom megalapozását sok jó tanáromnak, előadómnak köszönhetem. Vojnics Pál anyagszerkeztan, Szalay Károly mechanika, Diószegi tanár úr: géprajz, gépelemek és még sokan mások.

A főiskola elvégzése után a Csepeli Szerszámgépgyárba mentem dolgozni, a cég ösztöndíjasaként az CNC üzembe. A CNC vezérelt gépek fejlesztésén közösen dolgoztunk a SZIM Esztergomi Gépgyár fejlesztő mérnökeivel. Négy év után a KIPSZER Könnyűszerkezeti Építőipari Tervező Vállalatnál, mint statikus mérnök dolgoztam. A cég profilja az Expo vásárcsarnokok tervezése és építése volt.

1975-ben megnősültem, majd miután feleségem befejezte a Budapesti Számviteli Főiskola nappali tagozatát, Székesfehérvárra költöztünk és a Videoton Számítástechnikai Gyárával kötöttem munkaszerződést, mint fejlesztő mérnök. Munkámat többször elismerték a cég kiváló dolgozója címmel.

1989-ben Fejér megye legnagyobb nyomdájába, a Vörösmarty Nyomdába pályázat útján műszaki és beruházási osztály vezetője lettem. A nyomda íves és offset nyomtatással foglalkozott. A nyomda fő újságja a Fejér Megyei Hírlap volt. Szép emlékem, hogy sikerült megszereznem az akkori legradikálisabb újság, a Magyar Fórum nyomtatását, valamint a keresztény Új Ember heti lapot. A nyomda privatizálása után 1997-ben visszamentem a Videoton Informatika Kft.-hez, műszaki vezetőnek.

2007. december 15-én nyugdíjba vonultam, hála Istennek jó egészségben. Két gyermekünk és egy csodálatos unokánk van. Fiam, Balás Benedek elvégezte a Képzőművészeti Egyetem Tervező Grafikus szakát, jelenleg pedig az Iparművészeti Egyetem DLA végzős hallgatója. Ő készítette a Cserhátszentivániaiak I. Világtalálkozója a résztvevőknek ajándékba adott póló grafikai munkáját, ami zöld szitanyomással a falut idézi.

Lányom, Balás Bernadett az Eötvös Lóránd Tudomány Egyetem kommunikációs bölcsész, művelődésszervező és idegenforgalmi szakát végezte el.

Gyermekkori emlékeimből

1. Az első vadász sikerem

Régi boldog gyermekkoromban, akkor 4-5 éves lehettem, a pontos dátumot elmosta az idő. A mostani Bőzsi néni boltjával szemben még nem létezett kőfal a Vörösmarty utca elején. A kocsit a nagy esőzések mindig koptatták, a szekereknek óvatosan kellett közlekedni, hogy be ne forduljanak az árokba. Édesapám lovas

fogata és a jó szomszéd Tarcsányi Gyula bácsi tehén fogata alig fértek el a töredezett úton.

A meredek útparton akadt egy-két öreg szűrös csipkebokor is. A környék verébhadai nyári estéken mindig eme bokrokon tartották a gyűléseket. Egyik gyűlés résztvevőnek a csiripelése örökre véget ért. Volt egy újsütetű csúzlím, (akkor parittyának neveztük rosszul) és csendesen becserkésztem a csurikat, mint a vadászó macska, de jó időben felrebbentek. A felrepülő veréb hadra sütöttem el a csúzlímat. A rajból egy veréb holtan esett le az út széli meredekre, és belehemperedett a lenti árokba. Örömmel futottam érte.

Csak ekkor vettem észre, hogy vadászakciómat a szomszéd Irén néni nagy lányai, Rózsi és Tercsi feszülten, csendben figyelték. Amikor megláttam őket, zavartan, de büszkén mondtam: „Ehe Rózsi p.....n lőttem”. A nagy öröme Irén néni is kiszaladt a gangra. Ünneplés volt a javából. A dögölt verébnek Irén néni kandúrja örült a legjobban.

2. Az ablaktörő lapos kő

Az előző történetben szereplő csúzlira akad emlékezni való bőven. A másik szomszédunk Lendvai Juliska néni kis háza előtti kertben volt, ill. ma is van egy hatalmas, vastag és hosszútörzsű körtefa. Gyakorta elsétáltam a ház, ill. körtefa előtt, s akkor rendszeresen becéloztam az „ingerkedő” könnyű célt, a körtefának a törzsét, amit többnyire el is találtam.

Történt akkor, hogy csak ún. lapos követ találtam a csúzlimba. A célzás után a repülő lapos kő szépen kikerülte a körtefának a törzsét és repült tovább. Ebből lett a nagy baj. Mivel magas fatörzsnek a felső részére céloztam az utcáról, a kő repült szépen és Juliska néni szoba ablakának mind a külső, mind a belső üvegét betörte. Később megtudtam, hogy a „betyár” lapos kő tovább is repült a szobában és még a belső ajtónak az üvegét is kitörte. De a kő most sem állt meg, repült tovább Lendvai Pista bácsi ölébe, aki a konyhába ült a sámlin. Szegény Juliska néni, Isten nyugtassa őt is akkor nagy jajveszékelve rohant édesapámhoz panaszra. Természetesen én Juliska nénit megelőzve a szemben lakó unokanővéremnél, Ilonánál Bakallár Sanyi bácsi feleségénél találtam rejtekhelyet, az ágyuk alatt. Estefelé kerültem elő, addigra Juliska néni is megbékélt. Édesapám meg jó

szokásához híven most is becsináltatta az ablakokat, a mi kilőtt veranda ablakainkkal együtt. A mesterember általában Babiák Gyula bácsi volt.

3. Végleg letettem a csúzlit

Egyik alkalommal egyedül vadásztam a Cservölgyi Boris néni kertjében annak is a felső részén. Megpillantottam egy gyönyörű színes kis madarat, csodálatos tollazata volt, arany sárminkó, gondoltam. Gyorsan kaptam a csúzlimat, a zsebemben jó kövek voltak, megfelelő méretűek, duna-kavicsok. Fegyveremet pillanatok alatt betöltöttem, megcéloztam a kismadarat és lőttem. Telitalálat volt, holtan fordult le a fáról. Odarohantam, a madárkát kezembe vettem. Még gyönyörűbb volt, mint messziről. Csak egy valami hibádzott, nem mozdult, elpusztítottam. Hirtelen megdöbbsentem, és ha néha napján eszembe jut az eset, még most is bánt, miért lőttem le a szépséges természeti csodát. Hazafelé ballagtam, s eldobtam a csúzlimat. Soha többé nem vettem a kezembe, és újat sem csináltam. Milyen érdekes, a nem túlságosan szép szürke verebeket nem sajnáltam.

4. Biciklivel a tuskés bokrok közé a bokri úton

Édesapámnak volt egy „vastag-vázás” férfi biciklije. Mi gyerekek, a bátyámék és az öcsémmel is ezen tanultunk biciklizni. Kicsik voltunk, a váz alatt hajtvá, a kormány alatt nézve igyekeztünk mielőbb minél nagyobb sebességgel bicajozni. Egyszer a kertünkhöz közeli falunkba vezető, eléggé meredek lejtésű bokri úton kellett volna lebicikliznem. A földút eléggé egyenetlen volt, a lovas kocsik mély barázdákat szántottak. Nyár volt, meleg volt. Elindultam lefelé és egyre nagyobb sebességre gyorsultam. Amikor elkezdtem a lefelé menetet, jól tudtam, hogy a kontra fék rossz. Azt terveztem, hogy majd a száras kézi féknek a segítségével lassítok. Menetközben rájöttem, lehetetlen fékeznem. Nem régen tanultam biciklizni, a kis kezemmel, ujjaimmal nem értem el a kézifék karját. A nagy sebesség és a rossz útviszonyok miatt nem mertem elengedni az egyik kezemmel a kormányt, hogy ne csak az ujjaimmal próbáljam elérni a

fékkart. Már a meredek út közepéig leszáguldottam. Két dolog átcikázott az agyamon:

- amennyiben fék nélkül végigmegyek az úton, az út végén Bakallárék házának kerítését kiütöm a biciklivel együtt.
- tudatosan belerohanok az út mindkét oldalán dúsan élő szűrős csipke-bokrokba, akácfákba.

A második variációt választottam. Szerencsésen túléltem, otthon nem tudták meg, mert különben többet nem biciklizhettem volna. A külsérelmi nyomokra, hogy mit mondtam, már nem emlékszem.

5. Nyílvessző a liba nyakába

Gyermekkoromban, mint minden más gyerek rengeteg nyilat készítettem, egyre tökéletesebbeket. Eleinte a nyílvessző végére jókora szögeket kötöttem. Szilassy Gábor, Ilus néni unokája gyermekkori barátommal, nyíllal vadásztunk Irén néni kertjében. Mivel nagyobb vadak, oroszlánok, farkasok, nem voltak, hát Irén néni libáira célozgattunk.

Egyiknek eltaláltam a nyakát, szöges nyílvesszővel. A fehér tollú nagy liba azonnal feldobta mindkét lábát az ég felé, nem mozdult. Mi elfutottunk, jó ideig kerültük Irén nénit.

Később sem szidott le minket, jó visszaemlékezni rá, Isten nyugtassa.

6. Tilos szilva szedése majdnem bordatöréssel

Házunk mögött Tarcsányi Gyula bácsi és felesége Irén néni udvarán volt egy kb. 4 méter magas hosszútörzsű szilvafa. Egyik alkalommal megláttam, hogy a fán van egy szem szép szilva. Egészen a legtetején, „lószemű” fajta. Több se kellett nekem én ezt leszedem, megeszem. Tudni kell, akkora a saját kertünkben is sok szilvafa volt.

Felmásztam a fára, de a szilvát nem értem el, túl messze volt. A vékony ágon kimerészkedtem egyre magasabbra, elértem, s a kezemben volt. A következő pillanatban letörött az alattam levő ág, lezuhantam a fa alatt összerakott rossz cserepekre. Irén néni ölbe vitt haza, ill. adott át édesapámnak a kerítésen. Egy jó darabig csak

kapkodtam a levegőt, a mellkasomra estem. Szüleim és Irén néni is nagyon megijedtek, de szerencsére nem lett semmi bajom.

7. Az álhir, mint gyerekcsíny

Gyermekkoromban nagy esemény volt, hogy nyáron reggelente Kucsik József és István, testvérek, a kanász és a gulyás hajtották a jószágokat a legelőkre, Különlegesség, látványosság volt ez akkortájt a faluba vetődött vendégeknek is. A falu orvosánál, Németh doktornál egy festő barátja nyaralt. Estefelé, amikor a falu tehéncsordája hazafelé tartott, mi gyerekek ott ültünk a Cservölgyi Boris néni háza előtti kőhídnak a szegélyén. A híd túlsó oldalán festegetett Németh doktor pesti barátja. Gondoltam megviccelem, elkiáltottam magamat: „Hé, fiúk jönnek a Tsz bikák!” A pesti festő ennek hallatára összekapta „cók-mókját”, és elsietett a babos útnak. Mi persze jól szórakoztunk a „félős pestin”.

Később az orvosunk elmesélte édesapámnak az esetet, ő is jól nevetett rajta. Ez egyszer nem kaptam büntetést.

8. Üvegcserep elvágta a lábam az áradó Jóska patakban

Nagy esőzések idején sokat csavarogtunk a gyermekkori barátaimmal a Jóska patak medrében. Mindig kerestünk valami számunkra értékes dolgot. Egyik alkalommal gumicsizmában bementünk az áradó patakba, a kőhíd mellett. Sötét zavaros volt a víz. Egy félbetört borosüvegbe volt szerencsém belelépni, teljes testsúlyommal. A szörnyű eset után a többiek valahogy kihúztak, csizmám lehúzása után már láttam, hogy lábamból dől a vér. Soha nem felejttem el a véres látványt. Az orvos tetanusz injekciót adott. Hála Istennek rendbe jött a lábam.

9. Emlékeim a Hutáról és focilabdáimról

Ami a Murányi, Berkó, és a többi alsó falubeli gyerekeknek a falu kert volt, a felső falubeli gyerekeknek, így nekem is a HUTA jelentett mindent. Nyáron gyakran legeltettünk libákat, teheneket, a Címer gyerekek lovakat is. Rengeteget fociztunk. Télen ott síeltünk, és szánkóztunk. Sokszor éjjel 11 óráig, holdvilágnál. A HUTA egy fogalom volt, élettér. Első foci labdám egy hármas nagyságú volt,

majd bérmláskor keresztapámtól egy ötös méretűt kaptam. Az ötös foci külső része több tíz évig megvolt a padlásunkon. Valahányszor megláttam a szakadt focilabda külsőt, eszembe juttatta a régi szép meccseket.

10. Fülfogás varjúlábbal

Ez a történet megmutatja, gyermekkorom igazi világát. Volt időszak, mikor sikerült megszerezniünk egy-egy lelőtt szarka vagy varjúlábat. Egyik alkalommal, hozzájutottam egy varjúlábbhoz, aminek az a tulajdonsága, ha a vastag ínszalagját meghúzzuk az egyik kézzel, a hegyes karmok működésbe lépnek, mint az élő madárnál. Az osztályban az előttem lévő padban ült társam, Szondy György. Tanóra közben a fülén kipróbáltam a „varjúláb-technikát”. Volt ám nagy felordítás, ugrálás, jajgatás.

Rövid időn belül békét kötöttünk.

Sukoró, 2010. május 31.

Balás Benedek

Ki a fene az a Balás Kristóf?

És a Bészma nem „berecha”???

Kedves Olvasó, nos az vagyok én. Nyugdíjas műszaki tanár, szakközépiskolai igazgató. Emellett botcsinálta családkutató és helytörténész. És szeretem Szentiványt, mert nekem az marad mindörökké. A Sipekről jött Balás György és felesége, őseim, az elsőik között voltak, akik újjáépítették Szentiványt 1728-29-ben, és dédunokájuk Balás Károly 1828-ban feleségével, Skolnikovics Máriával a falut elhagyni kényszerült. Tehát az én családom pontosan 100 esztendeig élt itt.

1985-ben hunyt el Édesapám, aki csak azt tudta nekem is elmondani, amit az Ő apja, nagyapám mondott a családunkról halála előtt. Nagyapám 1921-ben halt meg, Apám akkor 9 esztendő volt és az maradt meg benne, hogy „sipeki” Balás. Az 1939-es törvények miatt összeszedett születési anyakönyvi kivonatok szerencsére átvészelték a háborút, s ezzel az örökséggel felszerelve vágtam bele a családkutatásba, mert akkor és ott megfogadtam, hogy megkeresem őseimet.

Abban az időben egy dolgozók szakközépiskolájában voltam igazgatóhelyettes, s munkaidőm csak du. 2-kor kezdődött, így kora reggel beültem öreg Wartburgunkba és irány a vidék! A legelső támpont Nagykökényes volt, majd Verseg következett. A plébánosok kicsit furcsán néztek rám, mert ki lehet az az őrült, aki 1985-ben családot kutat.

A versegi anyakönyvben találkoztam először a névvel, ősom születési helye Szentivány!

Szerencsére voltak könyveim, és jó könyveim. Előzetesen jelent meg reprintben Fényes Elek Geográfiai szótára, s abban megtaláltam Szentiványt, majd beazonosítottam Cserhátszentivánnal.

Nagy szeretettel gondolok Szabó plébános úrra, aki lehetővé tette, hogy napokig bújjam az anyakönyvet. A Balások listája egy majd kétméteres papírslejfni, amin azután a szülői kapcsolatokat, a

leszármazást próbáltam azonosítani. Plébános úr jóvoltából megismertem Balásné Berkó Bori nénit, Balás Gyulát, aki Pásztón lakott, és a Szilassy családot.

Gyula bátyám segített még nagyon sokat, ő őrizte a régi családfákat, majd megismertetett Antal Károly bátyámmal. Az ő révén kerültem kapcsolatba Pálmány Bélával. Közben Ecseg, Rimóc és Szécsény plébániáit kerestem fel. Az iskolámban egy kedves kollégám, nagy könyvgyűjtő volt, tőle kaptam értékes régi könyveket betekintésre.

Mindent összeszedtem, ami a családommal kapcsolatos volt, így lassan hatalmas helytörténeti anyagom is összegyűlt Cserhátszentiván és Nógrádsipek történetéből. 1991-re összeállt egy kis könyv, amit házilagosan készítettem és egy-egy példányt adtam a két község polgármesterének. S megtörtént a csoda, Balázs János sipeki polgármester és az önkormányzat jóvoltából 1992-ben kinyomtatták!

Ez nagyon nagy lökést adott, mert beindult egy folyamat. Híre ment, s Balások jelentkeztek, majd a könyvben szereplő rokon családok. Nem lehetett abbahagyni, mert nap mint nap találtam valami újat, s az anyagok csak gyűltek, csak gyűltek.

1993-ban lettem igazgató a Postaforralmi Szakközépiskolában, s lett lehetőségem kotorászni az interneten. No, ez is nagyszerű volt, mert kinyíltak előttem a könyvek, s már nem csak a Széchenyi Könyvtárát bújtam. De megnyílt a lehetőség az Országos Levéltár mikrofilmtárában is, s nem kellett már messze utazni az anyakönyvek nézegetéséért. Rájöttem könyvem hibáira is, s eldöntöttem újraírom. 2004-ben nyugdíjba mentem, és egy év alatt megírtam az új könyvet, ami Horváthné Balás Mária fia, Attila jóvoltából ma az interneten olvasható. És nem lehet abbahagyni.

Az új könyvnek is hatalmas lökést adott, hogy Szigethy Pál barátom megtalált s tőle kaptam meg másolatban Siraki Siráky Lajos 1864-ben megkezdett kéziratát, amiben olyan adatokat találtam, amelyek sehol máshol nincsenek meg! Azóta is találok még fontos dolgokat, amelyeket úgy érzem közkincsé kell tenni, s kerget a vadászösztön.

És a Bészma nem „berecha”???

Régóta gondolkodom azon, hogy valami nem stimmel a Bészma körül. A köztudatban az él, hogy az első okleveles említés Szentiványról, „scentiwan berecha”, rejti a Bészma nevét. Járjuk alaposan körül a dolgot, mint ahogyan ezt 1265-ben megtették.

A korabeli eljárás során a király döntött az ajándékozásról, majd kiadta egy „hiteles hely”, azaz egyházi vezető személynek a feladatát, hogy mérje fel a helyszínt. Jelen esetben István ifjabb király ezt az egri prépostra bízta, akinek emberei némi helybéli segítséggel körbejárták az ajándékozás tárgyát képező Kutasó falu határát és feljegyzést készítettek, amelyben sok magyar szó fordul elő a helyek alaposabb meghatározása céljából. A feljegyzésekből készült egy átirat a királyi kancelláriának, ahol kiállították az ajándékozási dokumentumot. Ki tudja, kik voltak az egyházi személyek és mennyire tudtak magyarul? Aki a latin nyelvű átiratot szépen leírta, a kancellárián átmásolta, megértette-e a szavakat?

Vegyük elő a térképet! A községek mai közigazgatási határai szinte változatlanul őrzik a középkori birtokviszonyokat! Kutasótól keletre van Cserhátszentiván, s a falutól délre magasodik a Bészma, távol attól, hogy határvonal legyen a két falu földjei között!!! De akkor mi lehet a „berecha” szó mögött?

Antal Károly könyvében, amely a Cserhát-völgyi községek fellelhető irodalmát rögzíti, megtalálható a latin nyelvű oklevél magyar fordítása, de az Árpád kori új okmánytár latin szövege is előttem van. Nagyon nehéz a dolgunk, mert kevés a ma beazonosítható földrajzi elnevezés, másrészt a határok kissé változtak Told, Sipek Kutasó és Szentivány viszonylatában.

A határjárás Kutasó keleti részén, Szentivánnál kezdődik a „lenhatar”-nál. No, ez lehet „le(ge)n” tehát legényhatár, de lehet „le(a)n” azaz leányhatár is! Valahol olvastam, vagy láttam, hogy Szentivány nyugati részén volt Legényhatár nevű dűlő. A határjárás észak felé indul és az óramutató járásával ellentétes irányban mozog, mert ezek után említik Natosd (Nádistó-pusztá?) majd Told földje, Pörös Benedek földje (Kutasótól Herencsény felé Peres hegy?), majd Told patak....és **„Scentiwan Berecha”**....Sornayhygy (Csornahegy), István ispán földje Sipek, Benke eresztvénye, a Bokorra és Kutasóra vezető út, Bokori István földje, Galambos bérc (ma Galambos

tanya!), Rekettyeerdő, Várerdő és a határjárás Told patakához ér, majd visszajut a kiindulási ponthoz. **Tehát Scentiwan Berecha Szentiványtól északra keresendő...!!!**

A térkép sok patakot, réteket, vízszintes, lapos területeket mutat, netán vízjárta rétet(???), amely Szentiványhoz tartozik. A vízjárta rét = **BEREK** ! Illa berek, nádak erek.

Kedves Cserhátszentivániak! Rokonaim, Barátaim és Ismerőseim! Minden pici morzsa fontos lehet ahhoz, hogy megismerjük, megértsük őseink, a falu történetét, életét!!

Kérlek Titeket, ha a padláson vagy a láda alján, netán egy régi fiók mélyén régi papírokat, írásokat vagy feljegyzéseket találtok, ne égessétek el!!! Keressetek meg, hátha segíteni tudok abban, hogy megnyíljon előttünk a múlt, mindannyiunk eredete.

2010. májusában

(sipeki) Balás Kristóf

Balás Kristóf Cserhátszentiván történelméről beszél az I. Világtalálkozó résztvevőinek a 250 évvel ezelőtt újjáépült régi templom tornyánál, 2009. június 27-én.

Fekete Lászlóné született Balás Mária

Cserhátszentivánon született, és itt eltemetett pedagógus
1953-1995

Balás Mária 1953-ban született
Cserhátszentivánon.

Ő az a diplomás tanítónő volt, aki élete végéig ragaszkodott szülőfalujához, a nógrádi kisközség életét szerette. Attól érezte jól magát, ha szülőfaluja kisiskolásait taníthatta, ha falujában alkothatt. A diploma megszerzése után is itt élt és tanított. Később a szomszédos Alsótoldra került, majd itt lett iskolaigazgató-helyettes a Toldi Miklós Általános Iskolában.

Az általános iskolai alapítvány egyik alapítója volt Göncz Árpád köztársasági elnök úr feleségének fővédnöksége mellett.

Nyugodt, megfontolt természetével, kiváló pedagógiai szaktudásával, elkötelezettségével, a gyerekek iránti türelmével és szeretetével vívta ki a falu megbecsülését. Ő az a pedagógus volt, aki szívén viselte faluja sorsát, s a gyerekeket nem csupán tanította, hanem nevelte is.

Ha közöttünk lehetne, ma a Cserhátszentiváni Világtalálkozó egyik fő szervezője és odaadó támogatója lenne.

Nyugodjon békében Cserhátszentiván temetőjében.

*Balás Erzsébet
Mária nővére*

Dr. Forrási Ottokár

Cserhátszentiván, és még öt falu háziiorvosa

Vízkereszt napján, 1952. január 6-án születtem Szabolcs megyében, a román határ mellett, Ömböly nevű kis faluban.

Az általános iskolát szülőfalumban, a középiskola első két évét a csengeri gimnáziumban, a második két évet Budapesten, a XVII. kerületi Fürst Sándor Gimnáziumban végeztem.

Az egyetem előtt egy évig a Kőbányai Sörgyárban dolgoztam segédmunkásként. Budapesten, a Semmelweis Orvostudományi Egyetemen végeztem orvosi tanulmányaimat 1971-1977 között, és ott szereztem általános orvosi diplomát.

A diploma megszerzése után, 1977. október 1-én kerültem Cserhátszentivánba. Azóta is itt lakom és dolgozom, immár 33 éve körzeti-, majd háziiorvosként. 1989-ben általános orvosi, 2000-ben háziiorvosi szakvizsgát tettem. A falu vezetésében, az önkormányzat munkájában huszonkét évig vettem részt, mint tanácsstag, képviselő és alpolgármester. A falu rendezvényein rendszeresen és szívesen vettem és veszek részt most is, aktívan közreműködök.

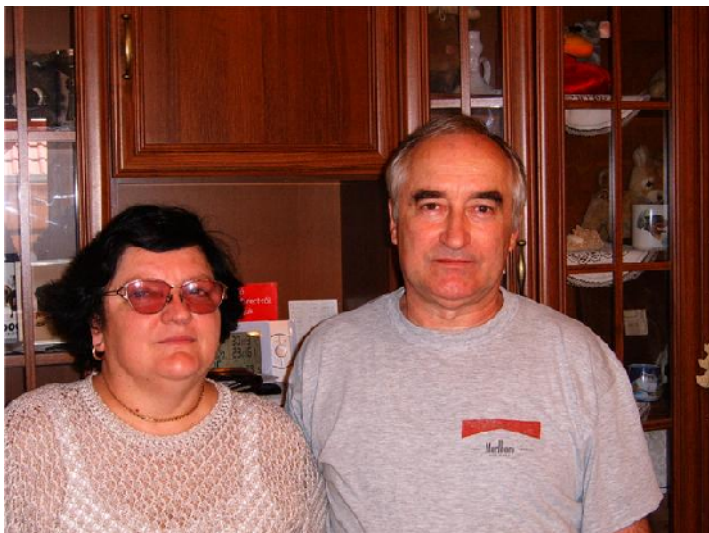
Az itt töltött idő, és munkásságom elismeréseként 2006-ban „Cserhátszentiván díszpolgára” címet kaptam, hozzá egy aranygyűrűt. A gyönyörű Cserhát völgyében fekvő hat település orvosaként végzem munkámat közalkalmazotti státuszban.

1974-ben kötöttem házasságot. Feleségem Petrányi Mária, 32 éve dolgozik mellettem orvosírnokként és segíti munkámat. Két felnőtt gyermekünk van, akik már önálló életet élnek, elköltöztek a faluból. Három nagyon aranyos, eleven kis unokánk van, akikben igen sok örömünk telik.

Az orvosi rendelőt, ami egyúttal a lakásunk is, 1938-ban építtette a falu közössége eredetileg is orvosi lakás és rendelő céljából. Kisebb átalakítás, bővítés több ízben történt, legutóbb három évvel ezelőtt, az akadálymentesítés kapcsán.

Orvosi munkámat még egy ápolónő és egy védőnő is segíti. Ha egészségem engedi, hátralevő éveimben itt szeretnék élni és dolgozni a betegek és a lakosság javára.

Dr. Forrási Ottokár

Fent: Dr. Forrási Ottokár és felesége, Mária. Lent: Az 1938-ban épült orvosi rendelő és orvos-lakás.

Dr. Kenderfi Miklós

a Szent István Egyetem tanszékvezető egyetemi docense

A felnőttkori szenvedély

Megtiszteltetés számomra, hogy néhány sorban bemutatkozhatom, elmondhatom mit is gondolok a világról, és ezen keresztül pedig része lehetek Cserhátszentiván nyomtatott örökségének. Én nem a Hely szülötte vagyok, de lokális identitásomként ezt fogalmazom meg.

Budapesten születtem, Pásztortúrára gyerekeskedtem, majd a XII. kerület polgári környezetében nőttem fel. A családom által közvetített konzervatív értékekre csak ráerősítettek a kegyes atyák a budapesti Piarista Gimnáziumban, ahol érettségiztem a Kenderfi tradícióknak megfelelően. A tanulás mellett szervezett rendszeres kirándulások, túrák alkalmával itt találkoztam testközelből a természettel, a fővároson túli világgal. A nagyvárosi nyüzsgés, ami a serdülő fiúnak és a fiatal férfinak kedves, az az érettebb felnőttnek már kevésbé.

Feleséggel és két gyermekemmel, közel 40 éves koromban elhagytam a várost és a nyugalom, a valódi közösség reményében Szilasligetre, a munkahelyemül szolgáló Szent István Egyetemhez költöztünk közelebb. Teljesült a vágyunk, csendesebb vidék a gödöllői dombság, no és a város közelségének előnyeit is élvezhetjük. De az élet nem áll meg.

2004 kora őszén egyik kedves volt hallgatóm jóvoltából Cserhátszentivánra keveredtem, és ahogy szokták mondani: első látásra szerelem. A lelkemet rabul ejtette az a szó szerint kidőlt-bedőlt falú vályogépület, ami azóta nekem már csak „szentély”, felnőttkorom szerelme és szenvedélye. Egy érzelemvezérelt döntést

és vásárlást követően lépcsőről-lépésre, a palóc építészet jellegzetességeinek figyelembe vételével újjátottuk fel kis házikónkat. Büszke vagyok és boldog. Büszke vagyok, mert az erre kirándulók elismerését is kivívva, a világ tárgyi emlékei közül sikerült valamit átmenteni az utókor számára. Boldog vagyok, mert megélhetem családom és barátaim örömét, akik szívesen jönnek Szentiványba pihenni, kikapcsolódni, feltöltődni. Már tudom mit jelent a csikómasina, az állóhézagú deszkaoromzat, az egymásra lapolt deszkafödém.

Itt tanultam meg előrelátóan gondoskodni a háztartásról, az évszakok változásához igazítottan tervezni. Itt sajátítottam el a fahasogatás fortélyait, a csigapörkölt készítésének lépéseit, a rózsametszés technikáját. Itt élhettem meg mások jóltartásának élményét, mások táplálásának derűjét. Talán ez is az életen át tartó tanuláshoz tartozik épp úgy, mint saját szakmámban való előrehaladás érdekében tett erőfeszítés.

A keresztény értékrend mentén mindig is fontos volt az elesett embereken való segítség, pályámat is ezen az úton kezdtem el. A hátrányos helyzetű emberek támogatása került az érdeklődésem középpontjában, ennek megfelelően felsőfokú tanulmányaimat a Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskolán kezdtem, ahol oligofrén- és szomatopedagógia szakos gyógypedagógiai tanári diplomát kaptam. Nevelőtanárként a Mozgássérültek Állami Intézetében dolgoztam, ahol a rehabilitáció területén foglalkozással élő fiatalokkal foglalkoztam.

Hat év után a Fővárosi Önkormányzat Ifjúsági Otthonát választottam munkahelyemül, ahol a gyermekvédelemben nagykorúvá vált fiatal felnőttek utógondozásában működtem közre családgondozóként. Az itt eltöltött 3 év után maradtam ugyanezen a területen, a Bokréta utcai Ifjúsági Otthonban igazgató helyettesként próbáltam meg tenni a kriminális karrier elején álló fiatalok társadalomba való beilleszkedéséért.

Magasabb szintű szakmaiságom érdekében 1994-ben a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karán Mentálhigiénikus diplomát, majd az Eötvös Loránd Tudományegyetemen Szociális munkás oklevelet szereztem 2000-ben. Az ELTE Bölcsészettudományi Karán 2006-ban érdemeltem ki a PhD címet, azóta vagyok doktor. Ezzel a családi hagyományokat is folytattam, hiszen édesapám közgazdász doktor, öcsém fogorvos és szájsebész, míg fiam a jogi egyetemre jár. Talán ez is mutatja, hogy értékben azonos, érdeklődésben különbözőek a familia férfitagjainak pályái, mely képet a hölgyek kettős karrierjükkel teszik teljessé.

15 éve dolgozom a gödöllői Szent István Egyetemen. Először, mint óraadó tanár, majd 1999-től főállású oktató tevékenykedem a Gazdaság- és Társadalomtudományi Karon. A Pályatervezési és Tanárképző Intézetben 2005 júliusától egyetemi adjunktusként, majd docensként vezetem a Pályatervezés tanszéket. Az Andragógia alapszak munkavállalási tanácsadó szakirányon, az Emberi erőforrás tanácsadó mesterszakon nappali és levelező tagozaton vagyok felelőse közel tíz tantárgynak. Szakvezetője vagyok az egyetem Pályaorientációs tanári szakának. Ezeken a képzéseken azokat a hallgatókat készítjük fel különböző szinten, akik a későbbiekben olyan embereknek a támogatását vállalják, akiket pályaválasztásukkal, munkavállalásukkal kapcsolatban valamiféle kérdés foglalkoztat (továbbtanulás előtt állók, pályakezdők, pályamódosítók, az életpályájuk során nehéz helyzetbe kerültek pl. munkanélküliek).

A SZIE-n részt veszek a mérnöktanár és a szakoktató képzésben is, valamint a Semmelweis Egyetem Addiktológiai konzultáns szakirányú továbbképzési szakán is oktatok hosszú évek óta. Önállóan dolgoztam ki a Különböző rétegek szocializációja című tárgy témakörét, amely a marginalizálódott társadalmi rétegekben folytatott tanácsadói munka elméleti alapozója. Több mint 180 szak- és diplomadolgozat készítésében vettem részt konzulensként, diákkörös hallgatóim jó eredményeket értek el az egyetemi és az országos konferenciákon. Több Leonardo programban és egyéb

nemzetközi szakmai együttműködésben szerzett tapasztalataimat hasznosítom mind az oktatói munkámban, mind a terepmunka gyakorlata során. Szakmai munkámat 35 hazai és nemzetközi konferencia és 20 szakmai előadás, valamint 50-nél több publikáció jelzi.

A civil társadalmi élet aktív szereplőjének tartom magam, erőm és lehetőségeim szerint minden értékes kezdeményezés támogatására nyitott vagyok. Mostanság azon mesterkedem, hogyan kapcsolhatnám össze az emocionálist a racionálissal, a lelkemet az eszemmel, Cserhátszentivánt a Szent István Egyetemmel. A szentiványi csoda a múlté lehet, ha nem ápoljuk, ha nem teszünk érte. Ami érték, azt meg kell őrizni és tovább kell adni, ami pedig a pillanatemberek pillanatérdekét képviseli, azon érdemes változtatni. A „Lila ákác”-ban mondatja ki főhősével Szép Ernő, hogy „Én itt bodog voltam... csak nem vettem észre.” Az emberek nagy része tapasztalatom szerint úgy él, hogy egyrészt a jövőbe, másrészt a megszépítő múltba vetíti vágyait. A régi szép időkben tartja magát boldognak, és elfelejti azt, hogy a jelenben kéne boldognak lenni. Most van a régi szép idők! Ami szép, azt most kell meg- és átélni, illetve tenni kell azért, hogy a jövőben is legyenek szép idők.

Záró gondolatként az értelmiségi léttel kapcsolatban vallom, hogy ez az értékrend a tettekben nyilvánul meg és nem diploma függvénye. Ez leginkább a racionális fogyasztásban, a kulturális értékek létrehozásában és az aktív társadalmi részvételben érhető tetten. Amennyiben ezt elfogadjuk, úgy a Cserhátszentivániak II. Világtalálkozója egy értelmiségi kezdeményezés és köszönöm, hogy része, részese lehetek.

Dr. Kenderfi Miklós

A cserhátszentiváni újjávarázsolt ház, ahol dr. Kenderfi Miklós és családja otthon érzi magát

Ilyen volt, és ilyen lett

Dr. Kovách György

1894-1952

Orvos, m. kir. közegészségügyi főfelügyelő,
föld- és háztulajdonos Cserhátszentivánon

Édesapám, néhai hódosi Kovách György dr. 1894 április 22-én született Tiszafüreden (Heves megye). Alap iskoláit ott végezte, orvosi diplomáját a Pázmány Péter Tudományegyetem Orvosi Karán szerezte.

Fiatal orvoscént Rockefeller ösztöndíjat nyert, de akkor már kitűzték házasságkötésének a napját, ezért édesanyánk kérésére nem vette igénybe. Anyánk Ondrejovich Márta, született 1898-ban Budapesten, édesapjának Kisbágyon (Nógrád megye) község határában, nagyapja családjának Ambrózy Antóniának (született 1810-ben) Cserhátszentivánon volt földbirtoka. Szüleink 1917-ben kötöttek házasságot. Haláluk után a földeket édespánk művelte.

A cserhátszentiváni Ambrózy kúria elpusztult, a kisbágyoni kúria még mindig áll, Arisztid bátyám fiának a tulajdona.

A család Cserhátszentiván jó levegője, a gyógyvizű strandfürdő miatt szabadidejében, főleg nyaranta itt tartózkodott Cserhátszentivánon. Én is itt tanultam meg úszni a strandfürdőben, ami úgy kezdődött, hogy Arisztid bátyám belelökött a vízbe.

Édesapám még fiatal orvos volt, amikor Nógrád vármegye tisztí főorvosának nevezték ki. Munkája miatt Balassagyarmaton, de a hétvégeken Cserhátszentivánon, velünk tartózkodott. Ilyenkor a falu betegei felkeresték. Akiről csak tudott, gondoskodott, többeket vitetett kórházba, illetve a megfelelő orvoshoz irányította.

1934-ben Budapestre helyezték egészségügyi főfelügyelőnek, majd főfelügyelőként Johan Béla államtitkár mellé. Egyéb teendői mellett az orvosok kinevezése és ellenőrzése képezte a feladatát, és így tudott sok zsidó származású orvosnak a segítségére lenni. A háború

után, a Rákosi korszakban sok méltatlanságot kellett elviselnie, ami hozzájárult korai, 1952-ben bekövetkezett halálához.

Öten voltunk testvérek, két fiú és három leány. Az 1918-ban született Egon fivérem az ügyvédi pályát választotta. Politikus alkat volt. A nyilas uralom alatt letartóztatták, ügyvédi kamarai tagságát felfüggesztették, nem tevékenykedhetett.

Arisztid bátyám szép karriert futott be, a Semmelweis Orvostudományi Egyetemen tanszékvezető professzora, világhírű kutató orvos lett. Most lenne 90 éves, a Magyar Tudományos Akadémia ebből az alkalomból külön ünnepséget szervez.

Legkisebb leánytestvérem fiatalon halt meg.

Én édesapám tanácsára a jogi pályát választottam, majd a szigorlataim letétele után családi engedélyt kaptam, és beiratkoztam a Képzőművészeti Főiskolára, ahol három évet végeztem Szőnyi István tanítványaként.

Sajnos részben apám korai halála miatt, részben politikai okból művészeti tanulmányaimat abba kellett hagynom, és mint ügyvéd dolgoztam nyugdíjazásomig. Cserhátszentiváni kötődésemet azzal is erősítettem, hogy megvásároltam a volt iskola épületét, ahol férjemmel, az ő halála után magam, falusi vendégházat üzemeltetek, és gyermekkori emlékeimet idézve, nyaranta gyakran tartózkodom ott.

Dr. Kovách Georgina, nyugdíjas ügyvéd

Különlenyomat

a „Népegészségügy” 1949. évi 5. számából.

A zöldkeresztes népelelmezési tanfolyamokról.

Írta: Kovách György dr., m. kir. közegészségügyi főfelügyelő.

A háziasszony egyik legfontosabb tennivalójának: a főzésnek tanításával már hosszabb ideje foglalkoznak a különböző nőegyesületek. Az egészségügyi mintajárások keretében is találkozhattunk

Cserhátszentiváni gyökerei vannak, Ecsegen nőtt fel, Angliában ment férjhez, s most cserhátszentiváni édesanya

Lord Martyn, felesége Válóczy Eszter és gyermekük Angus története

Válóczy Eszter, édesanyja (Mairanek Eszter) és nagymamája (Korcok Ilona) cserhátszentiváni származásúak, édesapja Válóczy Joachim, ecsegi. Eszter főiskolásként 1997-ben Budapesten ismerkedett meg Lord Martynnal, egy itteni német vállalatnál dolgozó angol állampolgárságú villamosmérnökkel, aki elektronikai berendezések fejlesztésén dolgozott és dolgozik most is. Angliában óriás szimulátorok: pl. repülőgép, földrengés-asztal, - irányító rendszerét fejlesztette, itthon laborműszereket és más medikai gépek tervezésében vett részt. Most MP4 kódolórendszereket tervez, melyeket például hírműsorok élő közvetítésénél használnak.

Együtt mentek Angliába 1998-ban, ahol 1999-ben házasságot kötöttek. Eszter felvette Martyn után a Lord vezetéknévét.

Magyarországon földrajz tanári diplomát szerzett, kint pedig tanulmányait folytatva az angol nyelv oktatását sajátította el. Dél-Angliában, Southhamptonhoz közel, a New Forest nevű természetvédelmi régióban lévő Sway településen laktak pár hónapot Martyn szüleinél, majd a munka Londonba vitte őket, onnan 2005-ben Cserhátszentivánra költöztek. A döntésben szerepet játszott, hogy Martyn, a kelta ősök leszármazottja, különösen fogékony a természet szépségei iránt, s az itteni varázslatos táj megragadta.

2009-ben született Angus nevű fiuk, aki most Cserhátszentiván egyik legifjabb lakója.

Martyn kitűnően megtanult magyarul. A gyermek már most kétnyelvű, jól érti apja angol, és édesanyja magyar szavát. Az angliai szülők, Patrícia és Péter, rendszeresen jönnek Cserhátszentivánra. A tavalyi világtalálkozón is itt voltak. Az Emlékkönyvbe tett bejegyzésük faximile másolatát és a magyar fordítást e füzet 13. oldalán olvashatjuk. Martin számos fényképet készített a tavalyi találkozón, amelyek közül többet is láthatunk e kiadványban.

Martynnak Eszterrel kötött házassága nemcsak új hazát, hanem új házat is eredményezett. Már csaknem teljesen készen van házuk a Rákóczi utcában.

Lejegyezte Dr. Szalay Ferenc

Fent: Bal oldalon Lord Eszter és kisfia Angus, jobb oldalon Sramkóné Gáspár Izabella gyermekével. *Lent:* Bal szélén, az ülő Murányi Gyuszi mögött áll Lord Martyn, kezében fényképezőgéppel, bal oldalán áll édesanyja, Patricia. További személyek: Tarcsányi Dezsőné (ül), Tarcsányi Ottilia, Östörné Tarcsányi Katalin, Szabó Timea, Balás Károly, Szabó Mária.

Dr. Nagyné Kasza Gabriella

Pedagógus, földrajz, orosz és spanyol nyelvi tanár

Siraky Magdolna és Kasza Lajos harmadik gyermekeként 1954-ben születtem Cserhátszentivánon. Az általános iskola első három osztályát itt fejeztem be, majd a család Tarra költözött. Középiskolai tanulmányaimat a budapesti Szerb Antal Gimnázium nyelvi tagozatán végeztem. Az érettségit követően (1973) felvételt nyertem az Eötvös Loránd Tudományegyetem földrajz-orosz szakára, ahol

1978-ban középiskolai tanári oklevelet szereztem. Az egyetem befejezése után három évig az oroszlányi gimnáziumban tanítottam tagozatos nyelvi osztályokban.

Férjemmel 1981-ben költöztünk Budapestre. Azóta a budai II. Rákóczi Ferenc Gimnáziumban tanítok. Egy gyermek édesanyja vagyok, fiam 1983-ban született. A család 1988 és 1996 között három évet töltött Spanyolországban. Az ott elkezdett nyelv tanulást itthon, az ELTE Bölcsészkarán folytattam, ahol 1995-ben kiváló minősítésű nyelvtanári oklevelet szereztem. Közben már tanítottam is a nyelvet, és eredményes oktatói tevékenységéért ugyanebben az évben megkaptam az első polgármesteri dicséretet. Magas színvonalú tanári munkámat jelzi, hogy diákjaim évek óta rendre ott vannak a korosztály legrangosabb megmérettetésén, az Országos Középiskolai Versenyeken. Ennek elismerése volt 2003-ban a második polgármesteri dicséret és az oktatási minisztertől – a több éves tehetséggondozói munkámért – kapott oklevél.

Az ELTE BTK megbízásából évek óta vezetőtanárként irányítom a spanyol szakos hallgatók tanítási gyakorlatát. Az utóbbi években fordítóként is tevékenykedek a Kossuth Kiadónál (Természettudományi Enciklopédia 5. kötet; Nagy Civilizációk sorozat 7. kötet).

Szülőfalumhoz szeretettel kötődöm, szabad időmben gyakran látogatok haza.

Dr. Nagyné Kasza Gabriella

Sándorné Kasza Katalin pedagógus

Biológia és földrajz szakos tanár

1948-2001

Sándorné Kasza Katalin 1948. november 6-án született Cserhátszentivánon, Siraky Magdolna és Kasza Lajos első gyermekeként.

Általános iskolai tanulmányait a helyi iskolában végezte el, majd Balassagyarmatra került, a Balassi Bálint Gimnáziumba. 1967-ben érettségizett, majd egy évig Bokor községben tanított.

1968- tól az egri Tanárképző Főiskolára járt, ahol 1972-ben biológia-földrajz szakos tanári diplomát szerzett.

Ebben az évben költöztek Tatabányára. Kezdetben, a Leánynevelő Otthonban tanított, majd 1976-tól több, mint 20 esztendőn át a Jókai Mór Általános Iskola pedagógusa volt. 1995-től öt éven át tanított a Bárdos László Gimnáziumban is, továbbá óraadó volt a Dolgozók Általános Iskolájában..

Sokféle iskolatípusban kipróbálta, gazdagította pedagógiai és szakmai tudását. A 90-es évek elején intenzív diplomamegújító kurzuson vett részt Egerben. Tankönyveket, munkafüzeteket lektorált, szerepelt az országos szakértői névjegyzékben. Kiváló szervezőképességgel rendelkezett, amit környezetvédelmi és egészségnevelési vetélkedők, gyermektáborok és színházlátogatások vezetésében kamatoztatott.

Diákjai éveken át rendszeresen indultak, és kiváló eredménnyel szerepeltek különféle versenyeken, köztük az MTT Teleki Pál Országos Földrajz-Földtan Versenyen. 2000-ben kiemelkedően eredményes földrajztanári munkájáért Teleki Pál Emlékéremmel tüntették ki, melyet Egerben, egykori főiskoláján vehetett át.

Ekkor már súlyos beteg. 2001-ben bekövetkezett halála után kapta meg Tatabánya várostól a pedagógusmunka legrangosabb elismerését, a Molnár János-díjat.

Huszonnyolc évig volt gyakorló tanár. Pályafutása során teljes odaadással, határtalan türelemmel és szeretettel nevelte-okította tanítványait, akik hálás szívvel emlékeznek vissza rá. Sokszor szabadidejét is feláldozva, szívvel-lélekkel foglalkozott a gyerekekkel. Elsősorban az embert látta a diákban, és a gyengébb képességűek felzárkóztatása éppoly fontos volt számára, mint a tehetséggondozás.

Bár a család a hatvanas évek elején elköltözött a faluból, a szülőföldhöz kapcsolódó emlékek mindvégig elevenen éltek benne. Rengeteget köszönhetett általános iskolai tanárainak, akik a nehéz körülmények (összevont alsó-, illetve felső tagozat) ellenére is olyan tudással vértették fel, hogy a kis faluból érkezett leány gond nélkül megállta a helyét a városi gimnáziumban is. Nagy öröm volt számára, hogy évekkel később a szülők egy kis házat vettek a faluban, így a nyári szünetekben visszalátogathatott pihenni, feltöltődni, és „múltat idézni” Cserhátszentivánra.

„Embernek lenni, csak embernek, semmi egyébnek, de annak egésznek, épnek.” Eötvös Károly mondata volt az ars poétikája, ennek szellemében gyakorolta hivatását.

Példaértékű életút volt az övé. Szomorúak vagyunk, hogy már nincs közöttünk.

Holdampfné Sándor Kinga

„Hol sírjaink domborulnak,
Unokáink leborulnak,
És áldó imádság mellett
Mondják el szent neveinket.”
(Petőfi)

Ősi nemzetség, a Sirakyak

Cserhátszentiván 1848-ig, a nemesi közösségek felbomlásáig, a nemesi kiváltságok megszűnéséig nemesi családok (pl. Gyürky, Siraky, Csernus, Szilassy, Szigethy, Noskó, Berkó, Balás,) sokaságával büszkélkedhetett.

Az 1784-1787 évi első magyarországi népszámlálás adatai szerint 145 nemes férfi élt a községben a ténylegesen itt lakó 593 fő közül.

„A szentiváni nemesség szám Nógrád vármegyében kiemelkedő volt, mert egyedül Losonc kiváltságos mezővárosban, a megye fő helyén élt több kiváltságos férfi (223 fő) ...”^{1. P. B. 122. o.}

A Siraky család „Hont vármegye legrégiebb nemes családainak egyike, birtokos az ott fekvő és a családnak nevet adó Sirak helységben.”^{2. N. I. 220. o.}

„A család címere a paizs kék udvarában zöld téren, hátulsó lábain ágaskodó oroszlán, első jobb lábával kivont kardot tartva. A paizs fölötti sisak koronáján kar könyököl, kivont kardot tartva. Foszladék jobbról aranykék, balról ezüstvörös.”^{3. N. I. 223. o.}

A család ősi fészke a Hont megyei Sirak község volt. Ez a település ma Szlovákia területén található, nem messze a balassagyarmati határ-átkelő helyhez.

A családnév írott formában az elmúlt évszázadok alatt többféleképpen fordult elő, pl. Sziráky, Syraky, Siráki, Siráky alakban. Nagy Iván, 1863-ban írott könyvében, az összegyűjtött nemesi családok között írt róluk. Az általa bemutatott családfa azonban nem teljes - ezt maga is írja -. Megemlíti, hogy a „Nógrád megyei Szent-Iványi curialis helységben is többen, mint közbirtokosok lagnak.”^{222. o.}

A családra vonatkozó kutatásai kiterjedtek a családot érintő levéltári anyagokra, jegyzőkönyvekre, per-anyagokra, különböző okiratokra, eredeti okmányokra.

1424-től kezdi megemlíteni a család egyes tagjait. Felsorolásából kiderül, hogy többen közülük az adott korban kisebb-nagyobb tisztséget töltöttek be, mint pl.

1424-ben Siraky Márton fia, Tamás, mint királyi iktató,

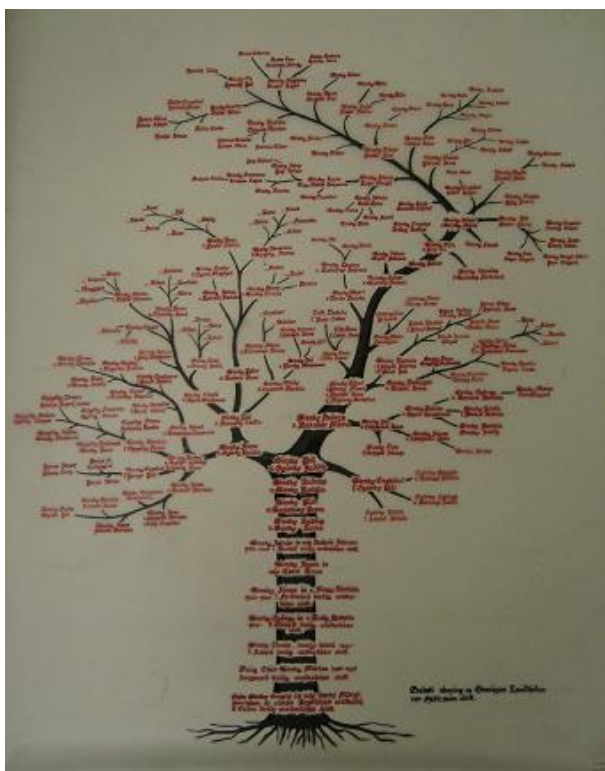
1791-ben Siraky János megyei esküdt,

1840 körül Siraky Pál tiszteletbeli esküdt, hites ügyvéd, Siraky Benjamin báró Balassánál gazdatiszt, majd tiszttartó, megyei aladószedő.

Először a XVI. század elején említik a Siraky család szentiváni tartózkodását a feljegyzések:

„Hajdan, úgymint 1524. Katonai György birtoka volt; ez fiú ágban kihalván, vejei Aranyi és Pécsi birtokába jött ezen hely, a mint most is Aranyiak, Fridrik, Siráki Ferentz, Cernus János és többen is lakják”^{4. B. K.}

„ A Siraky nemzetség szintén 1541 előtti nógrádi birtokos nemes volt. Nemességüket az 1720-1750-es évek hatósági vizsgálatai során kétségbe sem vonták. Bizonyos, hogy az Aranyi és a Siraky nemzetségek egyes tagjai költöztek először szentiváni birtokaikra.” - írja Dr. Pálmány Béla.^{121. o.}

A családfa 1300-tól, III. Endre, utolsó Árpádházi királytól indul, Chán Siraky Gergely és neje: Csery Margit nevével. Az eredeti okmány az Országos Levéltárban található.

Siraky Ferenc és Albert 1725-ben már Szentiványon birtokosok, – tudjuk meg Antal Károly könyvéből.^{274. o.}

A község a török idők alatt elpusztult, elnéptelenedett, pusztává vált. A török uralom után kezdődtek a betelepítések, 185 év után. Az 1728 évi országos összeírás nem mutat ki lakosokat, sem Szentiványon, sem a környező településeken /Bokor kivétel/, de a puszták birtokosait felsorolja.

„Szentiván puszta örökös és tényleges uraiként az összeírás az Aranyi és a Siraky családot valamint Jeszenszky Ferencet jelöli meg.”^{5. P. B. 120.o.}

Községünk „A XVIII. század óta nemesi község, melyet a felvidéki lutheránus tótokkal népesítettek be, akik az óta katolikusokká lettek és elmagyarosodtak.”- közli Antal Károly.^{22.o.} Lehetséges, hogy ezért kapta a község a nemesi rangot?

„A község egyik dűlőjét Szálláskai-dűlőnek nevezik. A hagyomány szerint azért, mert midőn a Siráky és az Aranyi családok a XVII. század elején női ágon örökölt birtokaik átvétele végett ideköltöztek, magukkal hozták Valentin János evangélikus kántort is, és a Szálláskai-dűlő tölgyfái alatt telepedtek le, ahol isteni tiszteletet tartottak.” - írja a névadás történetéről Antal Károly.^{96.o.} Betelepülésük évszáma ellentmondásos, 1713-ra, ill.1729-re datált Siraky Lajos főjegyző könyvében.

Dr. Pálmány Béla tanulmánya fontos információkat közöl a községről, a családról.

„Néhány év közösségi életének tapasztalatai alapján a szentiváni nemesek is szükségesnek látták, hogy írott formában is rögzítsék együttélésük szabályait. Így született meg az 1734-es „egyezség.”^{123.}

^o Ekkortájt /1730-50-es évek/ kb. két tucatnyi család jelenti a falu lakóinak számát.

„A szécsényi járás 1754-1755 évi nemesi összeírása - sajnos - nem közli a kiváltságosok lakóhelyét, de bizonyos, hogy az Aranyi István és a Siraky nemzetség tagjai, Albert, János és Pál szentiváni illetőségűek voltak.”^{122. o.}

1770-ben Mária Terézia úrbérrendezése kapcsán van információnk a községről. Eszerint

„Szentiván kuriális községet az előzetes összeírásba ugyan felvették, így földesurai, Aranyi István, Balás Ferenc és Gábor, Siraky Albert és Pál valamint Kubinyi Gáspár 1-1 szabad menetelű magyar zsellérjét összeírták....”^{123. o.}

1809-ben, a 18 nemesi nagycsaládból 5 Sirakyt kötelezett a törvény 1-1 nemesi felkelő kiállítására. Az ekkorra már elszegényedett nemesek legmódosabbja, Siraky László is csupán 20 Rft 15 krajcárt

fizetett vagyona arányában, ami megyei szinten nagyon kevésnek számított.

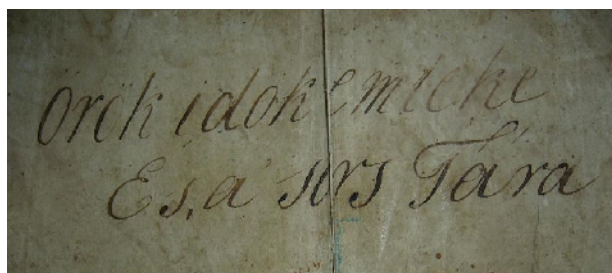
A közösségi élet és a gazdálkodás feltételeinek változtatására, a meglévők megtartása mellett új szabályrendelet alkotása miatt kérvényt írt a vármegyéhez 1816-ban a község három legrégebbi nemesi közbirtokos famíliája, köztük a Siraky család.

A vármegye főszolgabíró, táblabíró küldött a helyszínre, és összeállították a 12 pontos új egyezséglevelet, melyet 1817-ben fogadott el a közgyűlés. Az egyezséget a népes Sirakyakból 10 fő írta alá, a 39-ből. Az analfabétizmus ekkor még a nemesek 75%-ára jellemző volt.

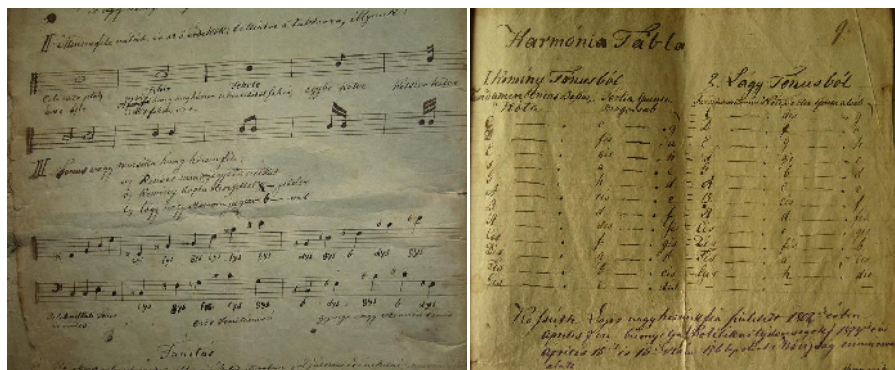
Az írástudók száma a Sirakyaknál volt a legnagyobb arányú, az egyezséget a 10 főből 3 látta el aláírással, a többi 7 kereszttel erősítette meg a hivatalos okmányt. Egyes nemesi családoknál /Balás, Gyürky/ senki sem tudta leírni a nevét.

Az 1845 évi nemesi országgyűlési hozzájárulást évi jövedelem alapján állapították meg. Az 52 nemesi nemzetségből az egyik legnépesebb Siraky családnál 14 önálló jövedelemmel rendelkező férfit írtak össze. Az elszegényedett nemesi családok szerény körülmények között éltek. A „módosabb családok” egyike volt a tízből a Siraky család, bár ők is csak évi 50-100 Pft. közötti jövedelemmel rendelkeztek, ami csak helyi viszonylatban számított magas összegnek. Megyei szinten ez nem jelentett magas jövedelmet.

Siraky Lajos a környező községek első körjegyzője volt. 1864. július elején kezdte el írni kéziratos feljegyzéseit az alábbi címmel:

*Nevemet, ha tudni kívánná valaki, egyenesen így monda ki:
siraki Siraky,
kitalálni nem bajos, keresztnevem: Lajos - szavakkal kezdi sorait.*

Siraky Lajos által írt kotta és harmónia tábla

Írásaiból hasznos információkat nyerhetünk az 1848-as szabadságharc utáni időkről. A szabadságharc önkéntes katonájaként megírta a község történetét, felsorolta a község vezetőit 1743-1909-ig /hadnagy, községi bíró/, említést tett az 1797-1809 közötti hadba vonulásokról.

Ezen kívül kottázott énekek, görög ABC, metrikus rendszer, álmok magyarázata is szerepel írásaiban. A helyi információk, események hírüladása mellett figyelme kiterjedt az akkori magyarországi állapotokra is. Széles látókörű, éles elméjű ember révén gondolatait megosztotta az utókorral. A szentiváni földbirtok viszonyokkal kapcsolatos feljegyzéseit sok család tudta hasznosítani még pár évtizeddel ezelőtt is. A körjegyzőséghez tartozó földterületekről részletes, név szerinti kimutatásokat készített. Bölcsességével, tapasztalataival éveken keresztül irányította, segítette, gazdagította a helyi és környező közösségek életét.

siraki Siraky Lajos (1826-1912) főjegyző sírja a temetőben

Siraky Gábor /1891-1979/ népes családba született. Édesapja, id. Siraky Gábor korai halála után édesanyja, Siraky Mária egyedül nevelte a gyerekeket. Nagy nehézségek árán szakmát tanultak valamennyien. Ebben segítőkük, támogatójuk volt anyai nagypajuk, Siraky Lajos főjegyző. Az I. világháborúban öt testvér vett részt. Siraky Gábor hét év távollét után tért haza. Egyik testvére, Lajos, életét vesztette. Pál testvére, 1925-ben Dél-Amerikába távozott, az ő utódai ma Argentínában, Brazíliában és Mexikóban élnek.

Siraky Gábor 1925-ben nősült meg, és a szintén népes Noskó család egyik lányát, Etelkát vette feleségül. Házasságuktól kilenc gyermek született. Asztalosmesterként, 7-8 inas segéddel dolgozott. A II. világháború utáni nehéz évek, a rendszerváltozás komoly anyagi veszteséget okozott neki, úgymint másoknak is. A család tragédiája, hogy a 26 éves Gábor fiúk 1962-ben balesetet szenvedett. A népes család utódai napjainkban az ország különböző részein élnek.

Az elmúlt századokra jellemző, évtizedeken keresztül tartó pereskedések a Siraky nemzetséget is elérte. Korábbi hatalmas birtokaikat elvesztették. A XIX. század elejétől, nemesi mivoltuk ellenére már éltek a kisnemesekre jellemző paraszti vagy iparos életet.

A népes Siraky család a tíz gyerekekkel, 1910-ben. Jobb oldalt, Siraky Gábor
A testvérek: Magdolna, Erzsébet, István, Elek, Barna, Lajos, Gyula, László
és Pál.

Balra: Siraky Gábor az I. világháború idején.
Jobbra: Siraky Gábor háza a Dobó utcában.

„Telkük bármilyen kicsiny volt, nemesi (adómentes és katonai beszállás alól mentes) birtoknak számított, házuk pedig bármilyen egyszerű volt, nemesi kúriának minősült, és az ezt megillető magánjogi és büntetőjogi védelemben részesült. Ezeket nevezték egytelkes nemeseknek (nobiles unius sessionis) vagy kurialistáknak. Később a birtokos nemesekkel szemben úgy határozták meg, hogy kurialista az, akinek egy jobbágya sincs. Azokat a nemeseket pedig, akiknek földjük nem volt, csupán címeres levéllel (litterae armales) nemesítették őket, armálistáknak hívták.

A kisnemes akkor is nemes maradt, ha a telkes jobbágyhoz járt napszámba. Előre várta a nála módosabb paraszt köszönését, úton való kitérését, és megillette a „nemzetes úr” megszólítás. Történeti tudata nagyobb volt, jobban számon tartotta rokonságát, őseinek tetteit. A 18–19. sz.-ban nagyobb részük tudott írni és olvasni. A jobbágyfelszabadítás után túlnyomó többségük elparasztosodott, csekély hányaduk dzsentrivé vált. Előjogaikat elvesztve nemesi tudatuk fokozatosan csökkent, de még századunk első évtizedeiben is számos helyen átalakult formában élt. Egykori jogi különállásuk a kultúra számos területén hosszú ideig megmutatkozott....“ – olvashatjuk a kisnemesekről a Magyar Néprajzi Lexikonban.^{218. o.}

A község lakói még az 1930-as években megadták a Siraky családnak a valamikor kijáró nemzetes, tekintetes megszólítást. A több évszázados jogállás emlékének tisztelete az egész magyar társadalomra jellemző volt, a kiváltságok 1848-as eltörlése ellenére is.

Az elmúlt évszázadokban a Sirakyak, mint Cserhátszentiván egyik legrégebbi nemesi nemzetsége, aktív szerepet töltöttek be a helyi közösség életében. Néhányuknak sikerült magasabb, megyei szinten is fontos pozíciót betölteni. Endogén, homogén házassági szokással kapcsolatba kerültek a község többi kisnemeseivel. A házasságok révén kialakult rokoni szálak még napjainkban is fellelhetők. Szinte minden ősi nemesi család leszármazottjai elmondhatják magukról, hogy szegről-végről mindenki rokonuk a községben.

A Siraky nemzetség múltja, életmódja, társadalmi, történeti tudata, jogi különállása híven tükrözi a magyar társadalom elmúlt évszázadainak fennálló viszonyait.

Siraky Gábor családja 1954-ben

Balról: Dénes, Gábor, Etelka, Erzsébet, Ferenc, Lajos, Katalin, szülők, Magdolna.
Janka a fénykép készítésénél nem volt jelen.

Felhasznált szakirodalom:

Antal Károly: Szemelvények a Cserhát-völgyi községek történetéhez /1265-1985/
Nagy Iván: Magyarország családi címerekkel és nemzékrendi táblákkal, 1863. /
2, 3 hiv./

Dr. Pálmány Béla: A cserhádi Szentiván nemesi községének szabályrendeletei
/1734-1817/ /1, 5 hiv./

siraky Siraky Lajos: örök idők emléke És, a sors Tára /1846/

Balás Kristóf: A sipeki Balás család /2005/ /4. hiv./

Ortutay Gyula szerk.: Magyar Néprajzi Lexikon III.

Az összeállítást készítette: Horváth Dóra

Szabó Gy. Sándor

Iskolaigazgató, újságíró, pedagógus

Itthon, otthon vagyok...

„Éljenek a szentivániak!”

...ezekkel a szavakkal és baráti széles öleléssel szoktuk egymást köszönteni amikor összefutunk mi földiek, a Bézma aljáról elszármazottak, távol élve szeretett falunktól, legyen az Budapesten, vagy éppen Salgótarjánban, amikor találkozunk az utcán, összefutunk egy-egy rendezvényen. Örömteli találkozások ezek, s örökre maradandók az ember szívében, lelkében. Szép szokás ez, őrizve a múlt emlékeit. Még a jelenben is.

De nincs szebb annál, amikor a családdal, vagy éppen édesapámmal, nagyfiammal ruccanunk haza, s nemcsak mi, talán még az alattunk futó kocsis is vígabban veszi a Pásztó utáni kanyarokat, elhagyva az ecsegi elágazót, a mostanság virágkorát élő Bableves csárdát, a Bézma szurdokját, s mielőtt sebesen leereszkednénk az alsótoldi lejtőn, pillantást balra tekintve elénk tárul a megejtően szép panoráma. Cserhátszentiván, a temetőt őrző öreg templomával, s az újjal, amely a háborús időkben épült, a helyi közösség összefogásával, téglajegyből vásárolták szinte minden remekbe faragott követ a szentivániak és környékeliek, vallási hovatartozásuktól függetlenül.

Hogy mi jut eszembe a szülőfalumból? Hát sok minden, édesanyám főztje, süteménye, mosolya, emberszeretet, nagymamám sütötte libapecsenye. Fábi Bözsi néni szerény hajléka, aki néha arra kérte édesanyámat, hogy süssön neki vaniliás koszorút. Faluhelyen a sütés mindig ünnep volt, még ha hétköznapi történet is, s így érzem most is. Anyámék kavarták a piskótát, én meg vendégként „feltúrtam” vagy inkább felfedeztem a Feri könyveit, azokat a 3 forintos olcsó könyveket, amelyek felbecsülhetetlen értéket jelentettek számomra.

Sok mindenre emlékszem: a hosszú téli esték meghitt beszélgetéseire, ahogyan gyermekfejjel, lassan cseperedve felfedeztem a világot. Például a rádiót, a varázsszemű, kékes fénnel villódzó világvevőt, amelynek gombjait munkája végeztével Babiák asztalos mester úr annyit csavargatott értő műgonddal, míg fel nem csendült benne a Szabad Európa fájdalmasan elnyújtott szignálja: „Tiszán innen, Dunán túl...”

Örökre őrzöm híres színészeink hangját, orgánáját a történelmi témájú rádiójátékokban, a rádiószínház és a Szabó családot. Az advent hangulatát, a hajnali rorátékre menet, a sötétben lassan nyíló szemmel szolgáltunk ministránsként – játékban, csínyben, fociban, fejelő-bajnokságban edződött – barátaimmal, Szabó atya mellett térdelve, s csak a mise elején ébredtünk fel teljesen, amikor gyors tempóval mondtuk, lelkesen, buzgón hadartuk latinul a lépcsőimát „Én vétkem, én vétkem én igen nagy vétkem...”

Mise után várt bennünket a paplakban Szabó néni vastagon kent libazsíros kenyerekkel és forró teával, majd onnan jóllakottan „zúdultunk le” az iskolába, s csak a tanítást jelző síndarab csengése, bongása riasztott bennünket helyünkre, a nagy fekete kályha mellől.

Most is érzem a pütkösdí rózsza illatát, pedagógusnap tájékán ezernyi szálát szedtünk össze a faluban és árasztottuk el kedves tanítóinkat. Jó tanítóink voltak! Sokat tanultunk tőlük és mindig félve vártuk a tanfelügyelőket, akik nem titkolt kíváncsisággal érdeklődtek tudásunk felől.

Jó tanítóink voltak, akik szerénységre, alázatra és következetes tudásszomjra, munkaszeretetre neveltek bennünket. Általános iskola után a kecskeméti Piarista Gimnáziumba kerültem. Egyházi iskolába jelentkezni a 60-as évek vége felé dicsőséget, egyben bátorságot

kívánt. Emlékszem, áldott emlékű édesanyám csendesen sírdogálva, aprólékos műgonddal hímezte a „71-es” számot minden holmimba a törülközőtől a lepedőig.

Sajnos megy az idő, ez év júniusában volt a 40 éves érettségi találkozónk. Nem kis idő, de örömmel mentünk vissza, nem volt bennünk sem szorongás, sem valamiféle várakozás, ennek pedig egy örömteli oka volt és van: hosszú évek óta minden év novemberében a piarista vacsorán rendszeresen találkozunk. Fájdalom, hogy több társunk temetésén is idő előtt találkozoznunk kellett.

A 70-es évek elején egyházi iskolás leginkább csak „geodéta” amolyan földmérő lehetett. Jómagam beszédtanár szerettem volna lenni, pedagógus az akkor még nagyhírű gyógypedagógiai tanárképző főiskolán, amelynek főépülete előtt délutánonként olykor megbámultam a nagy magyar író Illyés Gyula fel, s alá sétálva, feleségét - egykor József Attila „Flóráját”- várva. Beszédjavító intézet, gyöngénlátók intézete. Mindkét helyen remek mestereim voltak, képzett és kiváló embereket ismerhettem meg. Csepelen laktam egy takaros sváb családnál, és naponta ingáztam Zuglóba.

A katonaságnál nehéz helyen szolgáltam, de a legnehezebb feladatok előtt sem riadtunk meg társaimmal, életkedvünk, humorérzékünk soha nem hagyott cserben. Bakaruhában jártam be az újságíró szövetség elegáns Andrassy úti székházába és tanultam meg kiváló előadóktól az újságírás rejtelmét. Ugyanis a gyógypedagógia helyett mégis egy másik, ám ugyancsak nehéz hivatást a „tollforgatást” választottam. Először a nyomdában tanultam meg az újság készítésének rejtelmeit, és egy időben külsőztem a Nógrádnál. Izgulva vártam írásaim megjelenését és büszke voltam, amikor a postás meghozta a kék csekken a honoráriumot. Nógrád, Nógrád Megyei Hírlap, Nógrádi Krónika, Képes Újság, és mellette 9 évig a Népszabadság nógrádi tudósítói munkája voltak munkám legfőbb állomásai. Sok kiváló embert ismerhettem meg a redakcióban, sokat tisztelek világnézetüktől függetlenül, mert a tisztesség mércéjét mindig megőrizték, s amire büszke vagyok, és örömmel tölt el, hogy megismerhettem Mikszáth görbe országát, a palóc embereket. Nincs olyan városa, települése Nógrádnak, ahol ne jártam volna többször is. Szeretem a tájat, gyakran mondom: „Itthon, otthon vagyok...” – még

akkor is, ha Somoskőújfalun – a „hazatérés” büszke falujában, ahol szép helyen lakunk – a panoráma, a kilátás szentiváni képeket idéz bennem – „jöttmentnek” nevezik a betelepültet. Én csak mosolygok rajtuk, s a barátaimnak is mondogatom ars poeticámat: „ittthon, otthon vagyok...” Ők csak mosolyognak, szívük mélyén ám érzik, hogy igazam van. Talán még emlékeznek az írásom elején akkor még Nyugat-Németországban kedves rokonom által szeretettel feltett kérdésre: hazamentek? Igen, hazamegyünk – volt a válasz. Ez a hűség vezet azóta is, családhoz, munkahelyhez, hazámhoz és az egyházhoz. Ez utóbbi nem csak lelkiismereti kérdés számomra, mert összefügg jelenlegi munkámmal, szolgálatommal.

Hat éve vezetem, igazgatom a Szent József Katolikus Szakiskolát és Speciális Szakiskolát, amely a Karancs hegy lábánál, Egyházasgerge határában fekszik. Kitűnő munkatársaimnak köszönhetően sikerült jó iskolaközösséget létrehoznunk egy olyan iskolában, amely hátrányos és halmozottan hátrányos, kudarcot megélt gyermekek otthona. Gondoskodó szeretettel oktatjuk, neveljük diákjainkat. Fenntartónk a Váci Egyházmegye, amely 18 oktatási intézményt működtet. Öröm ilyen közösségben dolgozni, missziót végezni. Fontosnak tartom, hogy előtte Budapesten a Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Intézet gyermekvédelmi főosztályán dolgoztam. Úgy érzem, hogy keresztény hitem, embertisztelem és szeretetem, piarista öregdiák múltam és újságíróként gazdagodó, egyre formálódó társadalomismeretem adott erőt, hitet és bátorságot, hogy vállaljam az újabb kihívást. Főiskolai tanulmányaimat Szombathelyen és Egerben végeztem, művelődésszervező-történelem szakos tanár vagyok és Újságíró Akadémiát is végeztem. Fiam harmadéves egyetemista, természetvédelmi szakmérnöknek készül, boldog ember, mert azt tanulja, amihez ért, és ami ennél még fontosabb, hogy nagyon szeret. Rita lányom még középiskolás, Zita lányom egy év történész hallgatóság után most készül kopogtatni egy másik egyetem kapuján.

Sokat köszönhetek a családomnak, akik segítik a munkámat. Feleségem klinikai gyermekpszichológus, s mint ilyen ugyancsak hozzám hasonlóan „szolgáló, segítő” emberként dolgozik a megyei kórházban. Egy fiam és két lányom van, mindhárman tanulnak.

Kívánom mindhármójuknak, de minden fiatalnak, hogy találjanak jó mesterekre, segítőkre és boldoguljanak az életben.

Mit is kívánhatnék a végén, mint azt, hogy találjanak minél több olyan jó ügyet a szentivániak, mint amiért érdemes összefogni, például az immár második alkalommal megrendezésre kerülő szentivániak, Szentivánról elszármazottak világtalálkozóját, vagy találkozóját.

Mindkét elnevezés igaz, hiszen az 56 sodrában külföldre menekült emigránsok, régebben disszidenseknek hívták Őket, először a Szabad Európa Rádió zenés üzenetében „rejtőzködve” köszöntötték az itthon könnyező rokonokat, vagy hozzátartozókat. Voltak távolba szakadtak, akiknek már csak a fájdalmas halálhírért vettük, s akadtak, akadnak olyanok, akik még sok száz, ezer kilométert is leküzdve, repülővel, kocsival haza-haza ruccanak övéik közé.

Egy kedves emlékem éppen szeretett rokonom, Balás Jancsi bácsihoz és családjához fűződik. Még a hetvenes évek vége táján töltöttünk a szüleimmel tíz szép, felejthetetlen napot náluk, Németországban a Rajna parti Bonnban. Elárasztottak bennünket szerető gondoskodásukkal, nemcsak ők, hanem a szomszédok is, akik kellemes estét rendeztek számunkra a vasfüggönyről túlról érkezett vendégek számára. Emlékszem, a búcsúesten hangzott el János bátyám kérdése felém: hát, akkor hazamentek? Kérdezte, meg szokás volt akkoriban, szerintem azonban tudta a válaszukat is: igen, holnap indulunk haza...

Hűségünk azóta is töretlen a hazához, a nemzethez, s szűkebb pátriánkhoz. Édesapám '22-es születésű, Salgótarjánban él, de amikor teheti, gyakran hazaruccan a szentiváni családi házba. Nem számolom, de ilyenkor bizonyára Ő a falu „korelnőke”, legidősebb lakója. Egykoron ő volt a szentiváni egyházközség kántora is, s mint ilyen, a papok mellett híven szolgálta a környező települések híveit, szentmiséken, temetéseken, esküvőkön egyaránt. Salgótarjánban is gyakori templomjáró, ott sem tagadja meg egykor hűséggel végzett hivatását. Szeretett édesanyámat ötödik éve veszítettük el, azóta is úgy érzem, - s ez soha nem múlik el már-, mintha szívemből tört volna le egy darab.

Azt kívánom legvégül, hogy a szerény lélekszám ellenére, járjanak többen az Isten házába a szentivániak, oda, amelynek falait, tetőzetét, csodálatosan megfaragott köveit fillérjeikből, kezük munkájával, verejtékükből építették fel áldozatos őseink.

Szabó Gy. Sándor

Amikor még nem volt temetőkerítés és ferdén állt a kereszt

VÁLLALKOZÓK ÉS VÁLLALKOZÁSOK

Cserhátszentivánon

A vállalkozó és a vállalkozás újabb keletű szavak, bár a fogalom maga már korábban is létezett. A vállalat megnevezés már régebb óta használatos kifejezés.

Régen minden önálló gazda, mesterember, kereskedő vagy saját céggel rendelkező egyén vagy csoport a mai értelemben vett vállalkozónak számított.

A ma már történelemnek számító dokumentumok és visszaemlékezések alapján megállapítható, hogy Cserhátszentivánon az elmúlt évszázadokban, főleg a XIX. és XX. században számos önálló, adót fizető gazda, mesterember és gazdasági egység működött.

Utalunk a Kézművesek-Iparosok-Vállalkozók Szentivány-Cserhátszentivánban fejezetre. (57. oldal).

Az idei, a 2010 évi cégbírósági és önkormányzati bejegyzések szerint több, egyéni vagy társas vállalkozás szerepel, amelyeknek vagy a székhelye vagy telephelye Cserhátszentiván. Ezek közül a megismertek nevét lentebb, abc sorrendben felsoroljuk.

Néhány vállalkozás már most bemutatkozó, ismertető írást küldött, amelyeket itt közlünk. Vannak, akik jelezték, hogy az ő ismertető anyagukat később, a következő kiadványban jelentessük meg. Az egyik cég például éppen átalakulóban van, ezért már az új profilt szeretnék ismertetni.

Lehet, sőt valószínű, hogy a lentebb ismertetett lista hiányos, ezért ha jelzést kapunk, a jövő évi kiadványban örömmel egészítjük ki az adatokat és adunk helyet a részletesebb bemutatkozásoknak, leírásoknak. A megalakulás története, a személyes vonatkozások is igen érdekesek lehetnek.

A tudomásunkra jutott, bejegyzett vállalkozók és vállalkozások listája:

Ambrózia Farm Mezőgazdasági és Szolgáltató Kft.

3066 Cserhátszentiván, Ambrózia Major

Tevékenységi kör igen széles, a növénytermesztést, az állattenyésztést és az erdőgazdálkodást is magába foglalja

Angyalkert Ifjúsági Szálló

3066 Cserhátszentiván, Kossuth u 66.

Tulajdonos és üzemeltető: Littai Andrea és Littai Zsolt
Részletes ismertetőt lásd külön fejezetben, 128.oldal.

BÍBÍ-Bau Építőipari Kivitelező Kft.

3066 Cserhátszentiván, Kossuth u.52.

Bakay József egyéni vállalkozó

3069 Alsótold, Nagymező u.63.

Tevékenységi kör: szántóföldi növénytermesztés, mezőgazdasági bér munka, gépi földmunka.

Részletesebb ismertetőt lásd a 135. oldalon

Dugonics Anita agrármérnök egyéni vállalkozó

3066 Cserhátszentiván, Rákóczi u.23.

Fő tevékenységi kör: Gabona mennyiségi és minőségi ellenőrzés, Témamenedzselés és programkoordinálás,

Felabor Hungary Kft.

Egészségügyi és Szolgáltató Kft.

Székhely: Budapest,

Telephely: 3066 Cserhátszentiván, Vörösmarty u.5.

Ügyvezető igazgató: Dr. Szalay Ferenc

Fő tevékenység: Tudományos kongresszusok szervezése, továbbképző előadások, könyvkiadás

Dr. Kovách Georgina
Vendégház tulajdonos és üzemeltető
1014 Budapest, Úri u.32. fsz.1.
Tel: 06-1-355-9385

Mozaik Vegyeskereskedés és Italbolt Bt.
Cégtulajdonos: Balás Istvánné
3066 Cserhátszentiván, Kossuth L. u.14.
Ismertetőt lásd a 136. oldalon

Royal Match Kft.
3066 Cserhátszentiván, Rákóczi út
Ügyvezető: Kovács Zsolt
Fő tevékenység: reklámszervezés
Részletesen lásd: 138. oldalon.

Szuha Bt.
Épületgépészeti vállalkozás
3066 Cserhátszentiván, Hunyadi u.
Vezető: Turcsányi István épületgépész
Ismertetőt lásd a 137. oldalon

VIDO IKSZ 2 Kft
Székhely: 1172 Budapest, Ősagárd u. 70.
Telephely: 3066 Cserhátszentiván, Kossuth u.22.
Ügyvezető: Kecskés Miklós
1988-ban létrehozott cég 2008-ban lett Kft.
Most profilváltás történik, bemutatkozó anyag
A jövő évi számban jelenik meg.

Ha kapunk jelzést, jelentkezést, akkor a következő kiadványban teljesebb anyag jelenhet meg.

Angyalkert Ifjúsági Szálló

3066 Cserhátszentiván, Kossuth u 66.

Tulajdonos és üzemeltető: Littai Andrea és Littai Zsolt

Riport egy fiatal, eredetileg bődíszműves házaspárral

Egy várakozó turista busz és hangos gyerekzsivaj felé közeledve biztosra vettem, hogy megtaláltam a keresett célpontot.

A tulajdonos házaspár éppen kikíséri azt az erdei iskolás csoportot, amelynek tagjai az elmúlt hetet itt, az Angyalkert Ifjúsági Szállóban töltötték. Az időjárás nem volt kegyes, majd minden nap esett az eső, a gyerekek mégis szinte egyöntetűen adnak hangot vágyaiknak: "Nem akarunk hazamenni!"

Milyen érzés hallani ezt egy távozó csoporttól? Kérdezem a Littai házaspártól néhány perccel később, egy kávé mellett üldögélve.

Három éve működünk és szinte csak ilyen elismerő szavakat kapunk a nálunk táborozó gyerekektől és felnőttektől egyaránt.

Minden hét egy-egy újabb kihívás, sok szervezés, rengeteg fáradtságos munka, kevés alvás jellemzi ezeket a heteket, de a gyerekek őszinte szeretete feltölt egy újabb hétre való energiával.

Honnan jött az ötlet, hogy gyerektábor? Szakmabeliek talán?

Nem, nem. Gyakorlatilag mindenki azt hiszi, hogy tanári pályán dolgozunk, de nem. Mindketten bődíszművesek vagyunk, az iskoláink elvégzése óta vállalkozóként működünk, gyártással és kereskedelemmel foglalkozunk Budapesten.

Sajnos, az utóbbi 8-10 évben a könnyűipar annyira elsorvadt a beáramló távol keleti dömping árú miatt, hogy az életben maradásunk érdekében ki kellett találnunk valami olyan munkát, amit nem tesznek tönkre az erőfölénnyel rendelkező multi cégek. Távol-keleti gyerektábor talán nem lesz egy ideig.

Miért éppen Cserhátszentiván? Van ide kötődésük?

Nincs. Őszinténszólva, a Cserhát vidékét nem is nagyon ismertük ezelőtt. Egyetlen elképzelésünk volt, hogy tornácos paraszt házat szeretnénk. Újság hirdetés alapján jutottunk el a szomszédos

Alsótoldra, ahol megnéztünk egy eladó ingatlant, de nem volt igazán kedvünkre való. Ahogy az vidéken lenni szokott, a helyi "információs központban", azaz a kocsmában érdeklődtünk, tudnak-e még eladó ingatlant a környéken.

Cserhátszentiván akkori polgármesteréhez irányítottak, aki hallatlan kedvességgel és közvetlen segítő készséggel invitált saját falujába, ahol egy eladó ingatlant mutatott.

Itt ülünk most?

Igen, –mondja Andrea. Bár, amikor ide jöttünk nem ez a kép fogadott. Combközépig érő lucerna a hátsó fronton, elől óriásira nőtt gaz. Talán nyár vége lehetett, a kert ékessége egy öreg körtefa ontotta gyümölcsét. Megkopott meszelt falak, dűledező istálló és bognár műhely, kocsikerekekkel, hordókkal és szerszámokkal. Mintha kisgyermek koromba csöppentem volna vissza anyai nagyszüleim házába, épp csak kádár nagypapám hiányzott a megannyi ismerős tárgy mellől. Én tudtam, ez a hely lesz az igazi.

És a férj?

Nekem ismeretlen volt a vidéki élet, budai gyerekként hasonló élményeim nem voltak, de egy percre sem riasztott el a látvány, lelki szemeim előtt már a kész állapot jelent meg.

Eltelt néhány év a kezdet óta!

El bizony! Itt minden év kettőt számít, szoktam mondani. Rettenetesen sokat dolgoztunk. Hat éve, amióta megvettük az ingatlant, nem nagyon pihentünk két-három napnál többet. Amíg elkészültek a tervek, amit egy budapesti építész barátunk készített, és az engedélyeztetések hosszú és bürokratikus útját jártuk, addig a régi házat újítgattuk, szépítettük.

Az igazi nagy munkálatok 2006-ban kezdődtek. Az építkezésen végig jelen voltunk, mi több, beletanultunk. Csempéztünk, vakoltunk, vasat hajlítottunk, koszorút és aljzatot betonoztunk. Nem ragozom, igazi erőt próbáló munka volt. Sok száz képet készítettünk a munkafolyamatokról, amit ma megkönnyebbülve nézegetünk, ha időnk engedi.

Nem kevés pénz egy ilyen beruházás! A régi ház felújítása, a nyolc skandináv stílusú, részben a földbe süllyesztett ház, egy eredeti

mongol jurta, a fürdőszobák, a közösségi helységek, a berendezés. Honnan volt tőkéjük? Pályáztak?

Pályáztunk. Nem nyertünk. Egy évünk, és ki sem mondom mennyi pénzünk bánja, hogy naivan azt hittük, hogy az éppen ilyen célokra kiírt pályázaton van keresnivalónk. Óvtak tőle, „hátszél” nélkül úgysem jutunk egy fillérhez sem. Így is lett.

Néha az íróasztal legalsó fiókjából elővesszük azt a sok száz oldalas, több kilós dokumentációt elrettentésképpen, nehogy újra eszünkbe jusson hasonló.

Valamiből mégis csak elkészült?

Kezdő tőkénk egy ingatlanunk eladásából volt, emellé hitelt vettünk fel. Segítettek barátok és a család. Eltelik jó pár év mire magunknak dolgozunk és nem a bankoknak. De ezt nem panaszként mondom, tudtuk mire vállalkozunk, láttunk benne perspektívát, ma is így tennénk. A megélt sikereken felbuzdulva, már a bővítésen gondolkozunk.

Van megcélzott vendégkör?

Tevékenységünk és programjaink az iskolás korosztályt célozzák meg, de több óvodás csoportunk is volt már. És egyre gyakrabban vannak felnőtt vendégeink, baráti társaságok, közösségek. A szálláshely minden korosztálynak megfelelő, igényesen kialakított. A gyerekek hozzák vissza a szüleiket. Rengeteg jó élményt mesélnek és a szülők, kíváncsiságból meglátogatnak. A hely, a környezet, a táj szépsége mindenkit elbűvöl. Szájról szájra terjed a hírünk, mi ezt tartjuk a legjobb reklámnak.

Említette a programokat, van valami koncepció?

Minden csoportunknak, legyen az felnőtt vagy óvodás, bemutatjuk a települést, annak építészetét, lakóit. Aki engedi, annak a portájára is bemehetünk, így egy pesti gyerek hiteles képet kap a vidéki életéről, munkálatokról, állatokról. Megtudja, hogy a tej igazából nem dobozos, ha esik az eső vagy a hó, akkor sem áll meg az élet, továbbá, hogy tévé és internet nélkül is kezdhethetünk valamit magunkkal.

Az építkezés fő szempontja az volt, hogy a régi ház teljes eredetiben megmaradjon, és a hozzáépítés is hűen őrizze egy palóc ház sajátosságát. A terület első frontja az úgynevezett paraszt udvar,

gémeskúttal, kemencés pajtával, rengeteg régi eszközzel, használati tárggyal, ami mintegy élő néprajzi múzeumként működik. Csak itt nem tilos az eszközökhöz érni, hanem minden kipróbálható, megfogható. Például, ha kenyeret sütünk kemencében, akkor biztosan fateknőben dagasztunk és nem műanyagban.

A lakásrész is eredeti bútorokkal van berendezve, úgy ahogy régen volt. Azt is meg lehet nézni, jókat derülünk, amikor a komódot például kompótnak értik, és fel nem fogható, hogyan lehet főzni és fűteni is egy „masnival”.

Kézműves foglalkozások alkalmával is inkább a régi elfeledett mesterségeket, vagy technikákat részesítjük előnyben, mint például bőrizés, nemezelés, csuhézés, fazekaskodás. A gyerekek nagyon nyitottak és érdeklődők.

Legnagyobb sikere mégis annak az általunk kitalált játékos versenynek van, amit "Paraszt Olimpiának" neveztünk el. Ez egy mozgalmas csapatverseny, ahol a paraszti élet mindennapjaiban előforduló tevékenységeket, munkálatokat játszunk el. Van olyan gyerek, aki innen tudja meg, mi az, hogy betakarítás, befőzés, hurkatöltés vagy állatterelés.

És ha nem a tábor területén vagyunk, akkor túrázunk. Ez a vidék csodálatos, szinte minden nap más arcát mutatja. A rengeteg patak, forrás, a növény és madárvilág lehetőséget nyújt a környezeti nevelés, a természetismereti programok megvalósítására, a természetszeretet fontosságának hangsúlyozásával.

Ahogy körülnézek ez a szemlélet itt a táboron belül érzékelhető is!

Igen, próbálunk példát mutatni. Energiatakarékos izzókkal, nyomógombos víztakarékos csaptelepekkel, komposztálással, és szelektív hulladékgyűjtéssel. Bár, ez utóbbi kicsit macerás, sajnos a településen még nincs hulladékgyűjtő sziget, ezért el kell hordanunk a szétválogatott szemetet.

Zöldülünk is, hiszen a szálláshelyeink földtetősek, zöld növényekkel bevetettek. Még itt is van némi tanulni valónk, de hosszú távra tervezünk, ezért van még időnk kísérletezni.

A lelkes beszámolóból úgy érzem, megtalálták az igazi elfoglaltságot a jövőre nézve?

Örülünk, ha érezhető a lelkesedésünk, igen itt képzeljük el az elkövetkezendő éveinket. Két gyermekünk van, Fanni 16, Bence 21 éves, még miattuk kötődünk Budapesthez, de amint önállóak lesznek, azt tervezzük, hogy végleg ide költözünk. Addig ingázunk és gyűttment státuszban vagyunk a faluban.

Ezt éreztetik a helyiek?

Nem, szó sincs róla! Ezt csak viccből mondtam. Még segítséget is kaptunk, például a munka- és tűzvédelmi kérdésekben egy itt született, ide való szakember adott értékes tanácsokat. Azt hiszem sikerült elfogadtatni magunkat, nem tudunk róla, hogy bárkinek is problémát okoznánk. Betartjuk a szabályokat, nem zavarjuk a falu életét. Próbálunk beilleszkedni. Bár túl nagy közösségi élettel nem találkoztunk még, ezt egy kicsit furcsának is találjuk így falusi viszonylatban.

Lehetne ezen változtatni? Mindent meg lehet próbálni. Mi a gyerekeknél kezdtük, idén húsvétkor a falu és a környező falvak gyerekeit egy kézműves játszóházra invitáltuk. Lehet, hogy az időzítés nem volt túl jó, de jóval több gyerekről tudunk, mint ahányan eljöttek. De akik itt voltak, jól érezték magukat. Még a szülők is játszottak! És ez a lényeg.

Úgy tudom, hogy az elmúlt évben, a Cserhátszentivániai I. Világtalálkozója alkalmával, a kultúrházat önök díszítették fel virágokkal, és Zsolt röviden ismertette tevékenységüket. Vállalják az idén is, hogy megmutatják az érdeklődőknek az Angyalkertet?

Igen. Minden érdeklődőt szeretettel várunk.

Sikeresnek tartják magukat?

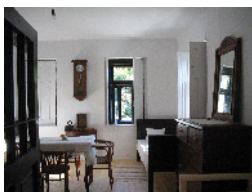
A sikeres ember hallatán nekünk egy zsíros bankszámlával rendelkező, luxus autót váltogató ember jut eszünkbe. Talán a média tehet erről, az egyszerű hétköznapi hősöket ritkán mutatják be, az nem eladható.

Mi inkább elégedett embernek tartjuk magunkat. Hittel, elszántsággal, kitartó, kemény munkával elérjük azt, amit szeretnénk. Köszönettel tartozunk mindenkinek, aki ebben a törekvésünkben mellénk állt és segített. Reményeink szerint, sok gyereknek adhatunk még maradandó élményt a jövőben.

Cserhátszentiván, 2010 májusa.

*Fent:*a jellegzetes skandináv típusú, földbe süllyesztett házak és a tűzrakó hely. *Lent:* Eredeti jurta Mongóliából.

Fent: Az ebédlő. *Balra:* Ebédosztás, az utcai szoba és a régi ház.
Jobbra lent: Littai Andrea és Littai Zsolt, akik megálmodták,
 megvalósították és üzemeltetik az Angyalkertet.

Bakay József

Egyéni vállalkozó.

Tel: 06-30 3463427 E-mail: livia0609@freemail.hu

Alsótoldon (Nagymező u.63) lakik, de Cserhátszentiván környékén vannak a földjei, és a telephelye is itt található a szülői háznál, ahol jelenleg az édesanyja él. A mezőgazdaság szeretetét édesapjától örökölte.

1990- óta vállalkozó, főbb tevékenységi körei: szántóföldi növénytermesztés, mezőgazdasági bér munka, gépi földmunka.

Negyvennégy éves, nős, felesége Bakayné Herédi Livia, aki 21 éve védőnő Cserhátszentivánon és a környező településeken. Két gyermekük van, a 19 éves Dávid, és a 16 éves Diána.

Cserhátszentiváni dombok. Középen Bakay József telephelye az új magtárral, amit 2009-ben épített. A magtár előtt a Huta oldal, mögötte a Szálláskai dűlő nevű terület.

Mozaik Vegyeskereskedés és Italbolt

3066 Cserhátszentiván, Kossuth L. u.14

Tel: 32-382 029

Cégtulajdonos: Balás Istvánné

Jelenleg Cserhátszentiván egyetlen boltja és italboltja, azaz kocsmája. Az épületet 1914-ben Lőrinc István kiváló kőművesmester, akinek az új templom építésében kiemelkedő szerepe volt, építette magának és családjának lakóházként.

Az 1960-as években az ÁFÉSZ megvásárolta, vegyesboltot és italboltot alakított ki. 1992-ben Balás Istvánné, született Siraky Erzsébet, aki korábban alkalmazottként dolgozott a vegyesboltban, mint eladó, megvásárolta az épületet és az üzemeltetés jogát.

1997-ben automata tekepályát építettek a fő épület mellett, azonban 2005 óta, a falu lakosságának csökkenése, a fiatalok elvándorlása miatt nem üzemel, bár üzemképes.

2007-ben a Mázli című film számos jelenetét a boltban, a kocsmában és az akkor ideiglenesen üzembe helyezett tekepályán forgatták.

A Mozaik Vegyeskereskedés Italboltja és Vegyesboltja a cégtáblával. *Előtérben* Balás István, a cégtulajdonos férjének unokatestvére, aki mindig csak a vegyesboltba tér be. *Jobbra* Balás István és felesége, Olga, eladók.

Szuha Lakatosipari és Épületgépészeti Kft.

3066 Cserhátszentiván, Hunyadi u. 5

Tel: 32-382 046, E-mail: suha92@gmail.globonet.hu

Ügyvezető igazgató: Turcsányi István

Turcsányi István, aki Cserhátszentivánon született, – és akinek a nagyanyja bába volt 1935-től 1962-ig, – bányá elektrolakatos és villanszerelő mestervizsgával, és további épületgépészeti képesítésekkel rendelkezik, 1992-ben hozta létre a Szuha Bt-t.

Saját házában kialakított műhelyben kezdte működését.

A betéti társaság 2008-ban átalakult kft.-vé. Ma már nem csak a megyében, hanem az egész országban végez lakatosipari és épületgépészeti munkát. A könyvelési teendőket felesége, Turcsányi Istvánné született Kasza Veronika, mérlegképes könyvelő végzi.

A műhelykocsi és a műhely, ahonnan a vállalkozás elindult.

A háttérben a Középhegy látható.

3066 Cserhátszentiván, Rákóczi u. 2.

Tel: 32/382-084 E-mail: info@royalmatch.hu www.royalmatch.hu
www.gyufareklam.hu

Cégtulajdonos: Kovács Éva és Kovács Zsolt

A Royal Match Hungária Kft. 2001-ben alakult (jogelődje 1998-ban), reklámgyufák- és egyedi reklámajándékok tervezésével, készítésével és értékesítésével foglalkozik. A gyártási folyamat ugyan nem a faluban történik, de a tervezés, és az értékesítés koordinálása igen.

A múlt év nyarán, 10 éves ingázás után döntöttünk úgy, hogy nemcsak a hétvégéket és a nyári szünidőt, hanem az egész évet ebben a gyönyörű faluban töltjük.

Otthonunkat és a cég központjául szolgáló irodát a férjem nagyszülői házában, a Rákóczi úton alakítottuk ki. Zsolt nagyapja Jankovics József, nagymamája pedig Balás Magdolna volt.

Az elmúlt évet nagyrészt átépítéssel töltöttük, valamint korábbi városi életünket igyekeztünk a helyi lehetőségekhez igazítani. Valaha mindketten tanárként dolgoztunk, de egy pályamódosításnak köszönhetően Zsolt ma a cégvezetői feladatokat látja el, én pedig a marketingért és az értékesítésért vagyok felelős. Két gyermekünk van. Krisztián 4 éves, Lilla 12 éves.

Magyarországon több évtizedre visszanyúló hagyománya van a gyufacímken ill. gyufapaláston történő reklámozásnak, a rendszerváltást követően mégis méltatlanul elhanyagolta a

reklámszakma ezt a kommunikációs eszközt. A Kft. 1998-ban éppen ezért kezdett el az országban elsőként reklámgyufákkal foglalkozni. Az elmúlt közel egy évtizedben éttermek, szállodák, és a legkülönbözőbb tevékenységi körrel rendelkező cégek részére készítettünk gyufákat. Időközben figyeltünk fel arra, hogy a magyarországi cégek részéről milyen nagy az igény a valóban egyedi, kreatív reklámajándékok beszerzésére, így ma már igen széles skáláját kínáljuk ezeknek a termékeknek.

Terveink között szerepel, hogy a faluban egy kisebb gyártó részleget is létesítsünk, ahol kis szériában, egyedi tervezésű reklámgyufákat és céges ajándéktárgyakat készítenénk.

Kovács Éva és Zsolt

A cég székhelye Cserhátszentivánon.

*Fent: A sikeres reklámtermék.
Lent: Kovács Éva és Zsolt. Háttérben a Bézma*

NÉPRAJZI GYŰJTEMÉNY

Megtekinthető a Világtalálkozó napján, 16.00-18.30 óra között

A néprajz iránti érdeklődésem korán, már az általános iskolában, kb. 12 éves koromban kezdődött. Akkor még nem ismertem a „néprajz” szó fogalmát. Egyszerűen csak vonzottak a régi tárgyak. Így el kezdtem gyűjteni mindent, szüleim nem nagy öröme, ami akkor nekem réginek tűnt. Valahogy „megfognak” a régmúlt tárgyai, emlékei.

Iskolás éveim nyarainak egy részét munkával töltöttem. Keresetem mind az enyém lehetett, amin aztán vásárolhattam, amit akartam, réginek tűnő dolgokat. Később, amikor már dolgozni kezdtem,

fizetésem egy részét mindig a „szenvedélyem csillapítására” költöttem, ill. költöm a mai napig. Vásároltam rokonoktól, ismerősöktől, piacokról, időnként üzletekből. Sajnos, a beszerzési lehetőségek egyre jobban csökkennek, fogyóban vannak a múlt tárgyai, emlékei.

Talán először a fazekas munkák kezdtek érdekelni. Még a középiskolában is úgy gondoltam, hogy fazekas leszek. Elvárásolt az edények egyszerű formája, színvilága, díszítettsége, vagy éppen dísztelensége.

Gyerekkoromtól az volt az álmom, hogy lesz egy parasztházam. Ez az álom nagyon sokára, de megvalósult. Valahogy mindig azt éreztem, hogy egy ilyen házban vagyok otthon, ott érzem magam jól. Sokan talán megmosolyták, megmosolyogják mind a mai napig ezt a „szenvedélyt”, ami csak jött valahonnan, és úgy tűnik, hogy soha el nem múlik. Én sem értem, hogy ez miért van így, de nem tudok tőle szabadulni, és nem is akarok. Így,- ezzel együtt- érzem magam jól. Talán, ez az én feladatom az életben.

Parasztházam nem tájház, nem múzeum. Egyszerűen csak néprajzi gyűjteménynek gondolom.

Egy parasztház soha nem volt ilyen túlszűfoltan berendezve. Tehát, kicsit „kevercs” a gyűjtemény időben és tárgyaiban, de ez nem zavar. Az sem baj, ha egy tárgyból esetleg több is van. Sajnálnék minden darabot veszni hagyni, vagy esetleg megválni tőlük.

Gyűjtéseim gyerekkorom szűkebb környezetéhez kapcsolódnak. Elsősorban rokonaim háza tájáról mentettem a menthetőt. Ez elsősorban apci, cserhátszentiváni rokonaim portáira vonatkozott. A tárgyak zöme e két községből származik. Később gyűjtésem kiterjedt néhány Heves, Nógrád megyei és erdélyi területre is.

A találkozó ideje alatt, szeretettel várom mindazokat, akik a több évtizedes gyűjtőmunka eredményeként megszületett „álomházikómba” be szeretnének pillantani.

Horváth Dóra

Árvíz 2010 májusában

A faluban volt már több nagy árvíz, de május hónapban, mostanáig nem. Emberemlékezet óta nem esett annyi eső májusban, mint most, 2010-ben. Az idősök emlékezete szerint, körülbelül hatvan évvel ezelőtt volt ugyan sok eső, de a Szuha patak kiöntését okozó nagy víz nem volt.

Most, a hetekig tartó esőzés igen sok gondot okozott a kertekben, házakban és az utakon. A dombokról lerohanó víz megduzzasztotta a patakokat, ugyanakkor a talaj is rendkívüli mértékben átázott, több ház pincéjét elöntötte a víz. Volt, ahova tűzoltókat kellett kihívni szivattyúzáshoz. A víz elöntötte a Rákóczi utca egy részét és Szigetre vezető közúti hidat.

A helybeliek homokzsákokkal védekeztek. Szerencsére a május 16-án tetőzött ár viszonylag hamar, egy hét alatt levonult, emberéletet nem követelt, de jelentős anyagi kárt okozott.

A megáradt Szuha patak kiöntött a medréből, és elöntötte a Rákóczi utca egy részét.

Fent: A megáradt patak elöntötte a Sziget közbe vezető közúti hidat, ami nem is látszik az átbukó, örvénylő víz miatt.

Lent: A Sziget közbe vezető gyaloghídat alulról megközelíti a víz.

A lakosok megkezdik a védekezést, töltik és viszik a homokzsákokat.
A fenti képen balról: Schmidt Gábor, Vígh Anna, Józsa Csaba, Nagy Mihály, Noskó László, Radóczy István, Szabó Tamás.
A lenti képen balról: Józsa Csaba, Nagy Mihály, Noskó László, Szabó Tamás, Bogáti Sándorné, Holecza András, Vígh Róbert, Kabács Krisztián

Fent: Nagy a víz, de homokzsákok már védik a portát. *Lent balra:* Újabb homokzsákok kerültek a helyükre. A képen Vígh Róbert, Szabó Tamás, Fekete Sándor látható.

Lent jobbra: A legifjabb árvízi védekező, aki élvezi a homokot és a vizet, Schmidt Emma.

Az elsőbbség adás kötelező közúti jelzőtábla oszlopán jól lehet látni, hogy milyen magas volt a víz 2010. május16-án (fent), ami egy héttel később már lepadt (lent)

A vízszint a közúti híd felett, és egy héttel később a híd alatt

A vízállás a gyaloghíd alatt május 16-án (*fent*)
és egy héttel később (*lent*)

A hömpölygő, áradó víz jön észak felől, megközelíti a házat (*fent*),
de egy héttel később már visszahúzódott (*lent*)

Összeállította és a felvételeket készítette Dr. Szalay Ferenc és Dugonics Anita

Felújításra szorul a templomlépcső

Az I. Világtalálkozón a kultúrházban rendezett kiállításon képeket mutattunk be a templomlépcső rossz állapotáról, a növekvő repedésekről, amelyek a téli fagyok után egyre növekednek. A nagy esőzések a talajt egyre jobban átáztatják. Az egész lépcső csúszik lefelé, ami sajnos statikailag is veszélyeztetni fogja a templomot. A repedezett, felfagyott lépcsők balesetveszélyt is jelentenek. A felújítás egyre sürgetőbb. Már készültek előzetes tervek, több millió forint szükséges, ami egyelőre nem áll rendelkezésre. Mindent meg kell tenni, hogy a jövőnek megmentsük és megőrizzük a templomot.

Ha van saját erő, akkor talán könnyebb támogatást is szerezni. Tavaly, a találkozón a szentmise alkalmából az erre a célra kitett gyűjtődobozba 46000 forint gyűlt össze. Az idén is meg lesz az adományozás lehetősége.

Ha megvan az akarat, akkor meg lehet valósítani a felújítást. Eszünkbe juthat, hogy annak idején a templomot a háború alatt, igaz hat falu közadakozásából, de egy év alatt felépítették.

Mindent meg kell tenni, hogy a templomot statikailag is veszélyeztető, megcsúszott, repedező lépcső felújítása minél hamarabb megtörténjen.

Köszönetnyilvánítás

Köszönetet mondunk mindazoknak, akik írásaikkal, adatok közlésével, dokumentumok rendelkezésre bocsátásával vagy más módon hozzájárultak e kiadvány elkészítéséhez.

Külön köszönjük azoknak, akik a gazdag képanyaghoz eredeti dokumentumokkal, fényképek készítésével és azok átengedésével hozzájárultak. A nevek abc sorrendben: Bényey Zsolt, Dugonics Anita dr. Forrási Ottokár, Horváth Dóra, dr. Kovách Georgina, Lord Martyn, Murányi Gyula, Sramkó Gábor, ifj. Szabó Sándor, dr. Szalay Ferenc.

Nagy öröm volt tapasztalni, hogy a „cserhátszentivániak” közül sokan szakítottak időt és energiát arra, hogy saját, vagy családjuk emlékeit felidézzék, és írásba foglalják. A szerzők nevét mindenhol feltüntettük.

A falu történelmére vonatkozó fejezetek megírásáért Balás Kristófnak, és az ahhoz forrás adatokat kutató és közlő dr. Pálmány Bélának tartozunk köszönettel. Külön köszönjük Zorkóczy Jánosné Csernus Janka emlékezését a vészorkorszakban elhurcolt családokra.

A vállalkozóknak, a vállalkozások vezetőinek is köszönjük írásaikat, illetve cégük bemutatását. Jó érzés olvasni személyes kapcsolódásukat a faluhoz. Reméljük, hogy a jövő évi kiadványban további cégeket ismerhetünk meg részletesebben.

Tudjuk, hogy sokan szerénységből, bátortalanságból, időhiány miatt vagy más okból most nem jelentek meg e könyvben. Bízunk abban, hogy még sokan vannak, akik a tervezett sorozat részeként megjelenő jövő évi, vagy későbbi kiadványokban közkinccsé teszik azt, amit arra érdemesnek gondolnak. Külön felkérés nélkül várjuk a jelentkezéseket.

Anyagi, takarékosági okból a szerkesztés és tördelés munkáját magunk végeztük. A gondos nyomdai kivitelezést a Nestpress nyomda munkatársainak, személy szerint Fekete Ivánnak köszönjük meg.

E helyen is megköszönjük mindazoknak, akik tevékenységükkel, szellemi vagy kétféle munkájukkal, nyilvános szerepvállalásukkal, természetbeni vagy pénzügyi hozzájárultak a tavalyi és az idei világtalálkozó megszervezéséhez és lebonyolításához, valamint a könyv megjelenéséhez.

Cserhátszentiván, 2010. június 9-én

Meghívó
a Cserhátszentivániaiak III. Világtalálkozására
2011. Június 25., Szombat

Az izraelita temető, ahol a Cserhátszentivániaiak II. Világtalálkozójának résztvevői megemlékezést tartanak

Jegyzet

Cserhátszentivániai II. Világtalálkozója 2010

Irta és szerkesztette:

Dr. Szalay Ferenc, Murányi Gyula, Balás Kristóf és Horváth Dóra

Kiadó: Felabor Hungary Kft.

Felelős szerkesztő: Dr. Szalay Ferenc

Nyomda: Nestpress Kft. Budapest

ISBN 978-963-06-9565-7

Cserhátszentiváni táj régen és most. Lent középen az Ambrózia Major, körülötte a Szálláskai dűlő nevű régió, háttérben a Vereshegy.

A békés, és a 2010 májusában megáradt, zúgó Szuha patak